

SLOVENSKI NAROD

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: LJUBLJANA, PUCINJEVA ULICA 6. — TELEFON: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26. — Izbava vseh dav. opoln. Mesečna naročnina 6.— L. Za tiskarstvo: 15.20 L.

IZKljučNO ZASTOPSTVO za oglaševanje v Italiji in tiskarstvo in
UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA per la pubblicità di provenienza italiana ed
estera: UNIONE PUBBLICITA ITALIANA S. A. MILANO.

Uspešne letalske akcije

Južno od Mekilija krajevne akcije izvidniških oddelkov — Uspešno bombardiranje sovražnih zbirališč in vojnih ciljev na Malti

Glavni stan italijanskih Oboroženih sil je javil 13. februarja naslednje 622. vojno poročilo:

Na vzhodu, južno od Mekilija, krajevne akcije naših izvidniških oddelkov. Vzdrževanje balbe in v bližini Bardije so letalski oddelki z zadovoljivimi uspehi napadli sovražna zbirališča. Zažganih je bilo nekaj avtomobilskih cistern in večje število avtomobilov.

V bitkah nad Malto in nad srednjim Sredozemjem je angleško letalstvo izgubilo 8

letalov, ki so jih sestrelili nemški letalci. ki so obenem uspešno bombardirali druge važne vojne cilje. V bližini La Valette je bilo z bombami velikega kalibra zadeto skladišče goriva, ki je eksplodiralo.

Sovražni letalski napad na Tripolju je povzročil škodo na nekaterih civilnih stavbah; med domačim prebivalstvom je bilo 7 ranjenih.

Sovražna letala so v zadnjih dveh nočeh metala bombe in zažigalne listke v okolici Katanije, ne da bi povzročila kako škodo.

Pomorska bitka v Rokavskem prelivu

En angleški rušilec potopljen, drugi močno poškodovan — Na vzhodni fronti je imel sovražnik zopet krvave izgube

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. febr. Vrhovno poveljstvo nemške vojske je objavilo danes naslednje vojno poročilo:

Na vzhodu je nadaljeval nasprotnik svoje napade na mnogih krajih fronte in je utrpel pri tem vnovič hude krvave izgube. Na donosni fronti je napredoval naš napad kljub trdovratnemu odporu sovražnika.

V vodah vzhodno od Krima so poškodovale letala z bombami veliko transportno ladjo.

Dne 12. februarja je prišlo v operacijah nemških pomorskih sil v Rokavskem prelivu, kakor tudi v zapadnih vodah Severnega morja do spopada z angleškimi silami.

Naš oddelek pod vodstvom viceadmirala Zillaxa, ki je obstajal iz bojnih ladij »Scharnhorst«, »Gneisenau« in krizarke »Prinz Eugen«, je po dosedanjih vesteh potopil 1 angleški rušilec, nadaljnega pa z izstrelki zažgal. Napadajoči močni oddelki angleškega letalstva so bili odbiti s hudimi izgubami. Samo 1 nemški torpedni čoln je bil z bombo lahko poškodovan, 1 stražni čoln pa potopljen, potem ko je eno izmed napadajočih letal sestrelil.

Operacije naših pomorskih sil so podpirali močni oddelki letalstva pod vrhovnim poveljstvom maršala Sperrera. Izgube sovražnega letalstva znašajo po dosedanjih poročilih 43 letal, izmed katerih so jih večino sestrelili nemški lovci, ostala pa protiletalsko topništvo pomorskih sil in letalsko orožje. V teku hudih letalskih spopadov smo izgubili 7 lastnih letal.

Ob angleški južni obali so metala bojna letala v nizkem poletu bombe težkega kalibra na pristaniške naprave in letališča.

V severni Afriki obojestranska izvidniška delavnost. Nemška bojna in strmo-glavna letala so zažgala v podnevnih in ponočnih napadih vojaško važne naprave v pristanišču Tobruka in so z bombami zadetki onesposobili protiletalske baterije. Na angleških letališčih v Marmariki je bilo več letal uničenih ali poškodovanih na tleh. V letalskih spopadih je izgubil sovražnik 5 nadaljnjih letal.

Pri napadih sovražnih bojnih letal na letalska in pomorska oporišča otoka Malte so sestrelili za zaščito dodeljeni lovci 2 sovražni letali.

Antonescu pri Hitlerju

Razpravljala sta o političnem in vojaškem položaju

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 14. febr. s. Na Führerjevo povabilo je šef rumunske države maršal Antonescu 11. februarja obiskal Führerja v njegovem glavnem stanu. Rumunskega maršala so spremljali polkovnik Davidescu, podpolkovnik Gomescu in oficirji njegovega glavnega stana. Z maršalom Antonescuom sta potovala tudi obojestranski rumunski minister v Berlinu Bossy in nemški obojestranski minister v Bukarešti von Killinger.

V teku bivanja maršala Antonescu v glavnem stanu sta se Hitler in šef rumunske države razgovarjala o političnem in vojaškem položaju. Razgovori med njima so potekali v duhu zvestega prijateljstva in nespremenljivega bratstva v orožju obeh na-

rodov, ki se izražajo in nadaljuje v skupni borbi proti sovražnikom nove Evrope. Političnim in vojaškim razgovorom sta prisostvovala z nemške strani zunanji minister von Ribbentrop in šef štaba oboroženih sil feldmaršal Keitel.

Dne 12. februarja je maršal Antonescu sprejel vabilo nemškega znanjega ministra von Ribbentropa in je imel z njim podrobne prijateljske razgovore.

Ob zaključku obiska je bil maršal Antonescu gost maršala Göringja. Po razgovoru o skupnih gospodarskih in političnih vprašanjih je Göring priredil sprejem, ki so se ga udeležili razen spremstva maršala Antonescu tudi številne ugledne nemške osebnosti.

pomagala obema zaveznikoma in dala na razpolago močno vojsko ter z njo napadla Japonce. To je lahko reči.

Politika Španije in Portugalske

Madrid, 14. febr. s. Sestanek generala Franca s predsednikom portugalskega mikomitarja in zlasti poudarjajo na rešitve svetla Salazarjem listi obširno zvezanost, ki vlada glede sestanka. Razgovori v Sevilji poudarjajo med drugim tisk so določili politiko obeh držav in jo prilagodili svetovni stvarnosti. Osebnosti med Francim in Salazarjem je utrdil tradicionalno špansko-portugalsko prijateljstvo znova in izpril tako skupno voljo obeh narodov ter jima zajameli za bodočnost njune politične in gospodarske interese. Vsi listi opozarjajo na pripravnost in spontanost sprejemov, ki jih je španski narod priredil Francu in Salazarju.

Zadnji odpor na Singapuru

Japonske čete so zasedle že tri petine otoka in pritiskajo na zadnje ostanke angleškega odpora na raznih točkah otoka

Tokio, 14. febr. s. Po zadnjih vesteh iz Singapura se potoleli in premagani Angleži še upirajo na naslednjih točkah:

V loku, ki obkroža vodne rezervoarje v središču otoka južnovzhodno od Mandaya in vzhodno od Bukit Temaha, okrog griča Faber in na imperialnih pomolih na skrajnem jugu mesta, pri preostalih baterijah utrdb Panijang na južno zapadni obali otoka v središču mesta v trdnjavi Raffles. V loku ob ustju reke Rohor in na letalskem oporišču Kallang, na področju Payabbara, severno od letališča Kallang in v trdnjavi Changi na skrajni vzhodni točki otoka. Japonske edince, ki operirajo levo od griča Faber, so prodre v globino in dosegle grič, kjer se nahaja rezidenca generala guvernerja. Tu so vrzli sovražnika, ki ga je silen napad presenčil, proti vzhodu. Druge japonske edince so napadle skupine, ki se upirajo na vzhodu in ceste na skrajnem severu mesta, oddaljenem 3 km od središča. Izredno srda črba se nadaljuje zlasti v četrti vzdušja dirkališča.

Nadaljnje vesti iz Singapura javljajo, da so japonske čete, ki obkrožujejo angleške postojanke v mestu Singapuru, dosegle južnozadnji del dirkališča in postojanke pri Battereleju. Japonska zasedba se je tako razširila od Bukit Temeka do južne obale. Japonsko topništvo je osredotočilo ogenj na angleške postojanke z griča v osrednjem delu otoka Singapura, dočim angleško topništvo odgovarja s postojank na Panmatitu in v vojnih ladih, ki so usidrane pred Singapurom.

Tokio, 14. febr. s. Sovražniški odpor v Singapuru se je osredotočil v severno-vzhodnem in v vzhodnem delu mesta. Levo krilo japonskih sil je pričelo akcije proti vzhodu, kjer se skušajo sovražne sile še upirati pod zaščito preostalega topništva v utrdbi Changi. Poudarja se, da so bile izgube sovražnika v stilih napadih na severovzhodni del Singapura izredno hude. Več parnikov, ki so bili zadržani vzhodno pristanišča Kallang, je bilo premečenih v vzhodni del zaliva, kjer se nahaja civilno letališče Kallang, da bi bilo pod zaščito topništva s fronte v Changiu in da bi skušalo odpeljati preostale angleške sile.

V predmestjih Singapura

Tokio, 14. febr. s. Iz Johore poročajo da se nadaljuje silna ofenziva, ki se je 12. t. m. jutraj pričela proti angleškim postojankam v severnih predmestjih Singapura. Japonska oklopna sredstva so vdrli v sovražnikove črte. Angleško topništvo je naprlo svoj ogenj na japonske čete v brezuspešnem potisku, da bi zaustavilo napredovanje. Nadaljuje se evakuacija prebivalstva v Singapuru iz predelov, ki jih ogražajo japonski bombniki. Begunci so izjavili, da so glavne ceste v mestu zatrpane z ranjenimi vojaki in dezertirji, ki so odvržli orožje in skušajo zbežati.

Obroč vedno ožji

Tokio, 14. febr. s. Dopolnilnik »Nichi-Nichi« proča iz Singapura, da oblagajoče japonske sile čedalje bolj zožujejo svoje kličče okrog osrednjega dela mesta, ki so zasedle grič Monk, okoli katerega so uradne zgradbe generalnega guvernerja in druge vladne palače. Angleške sile nujno slabotne odpor in se umikajo proti vzhodu. Japonske čete pa jih neprestano zasledujejo in uničujejo.

Tokio, 14. febr. s. Dopolnilnik agencije Domei pri japonskih četah v Singapuru poroča brezovno:

Japonske čete vodijo veliko odločno ofenzivo proti preostlim angleškim četam v severovzhodnih predmestjih mesta. Japonske čete podpirajo številne oklopne sile. Neka japonska kolona, ki je obkrožila odporno središče sovražnika, v bližini dirkališča, je razširila svoj akcijski radij od Bukit Timaka do južne obale otoka. Japonske sile neprestano razbijajo angleške postojanke z močnim topovskim ognjem.

Hud letalski napad na sovražna brodovje

Tokio, 14. febr. s. Imperialni glavni stan poroča, da je japonsko letalstvo napadlo v množičnih trgovskih in bojne ladje sovražnika v Singapuru. Neki parnik je prevažanje čet z 10.000 tonami je bil zadet in potopljen. Drugi 3000 tonski parnik je bil zažgan; poškodovanih pa je bilo nadaljnjih 9 čolnov in številno brodovje. Japonsko letalstvo ni utrpelo škode.

Angleži se ne morejo upirati

Stockholm, 14. febr. s. Pomorski strokovnjak lista »Stockholms Midning« poudarja, da padec Singapura ogroža zveze med Javo in Avstralijo in oskrbovanje Kitajske ter angleške poti pri rtu Dobre Nade v Rdečem morju. Pisec poudarja, da bi Anglija potrebovala za odstranitev nevarnosti, ki ji je izpostavljena, izredno močno brodovje, toda zdaj nikakor ne more svojih sil odvzeti eskadrilam v Sredozemlju in na Atlantiku.

Skrbi Londona

Buenos Aires, 14. febr. s. »New York Times« poroča iz Londona, da je nesreča v Singapuru zelo potrla Londončane in jim povzročila velike skrbi zaradi postojank, ki jih Anglija še drži v vzhodni Aziji. Ministrski predsednik lažne niozemske vlade v Londonu naj bi med drugim izjavil, da japonske zmage lahko spro-

Maršal Kvaternik v Rimu

V Rimu se bo mudil več dni ter bo imel razgovore o poglavitvi vojaškega sodelovanja

Rim, 14. febr. s. Maršal Kvaternik, ki je uradno obiskal Rim, se bo mudil nekaj dni v prestolnici. V Rim je došel s pušnim vlakom. Na kolodvoru Ost sence ga je sprejel šef glavnega stana general Cavallero s številnimi civilnimi in vojaškimi zastopniki. Srečanje med maršalom Kvaternikom in generalom Cavallero je bilo zelo priročno.

Listi so objavili življenjske pisma maršala Slavka Kvaternika in poudarjajo, da je med najbolj reprezentativnimi osebami prijateljske hrvatske države in ugleden zastopnik hrvatske mlade, toda borbene vojske. Rojen je bil leta 1878. in je z 18 leti stopil v avstro-ogrsko vojsko, kjer je hitro napredoval. Kot generalstabsni oficir je bil v prvi svetovni vojni na raznih frontah. Po končani vojni je srbska megalomanija z verskimi intrigami v kalj za dušila vel kodašnji napor Hrvatov za dosedego neodvisnosti. Hrvatski narodni senat je skušal rešiti deželo in ustanoviti zgodovinsko državo svojih dedov ter poveriti Kvaterniku vrhovno poveljstvo vojske, toda za to čas še ni bil dozorel. Nova jugoslovanska država je ponudila Kvaterniku visok položaj, da bi si zagotovila njegovo dragoceno sodelovanje, toda Kvaternik je zavrnil vse ponudbe in se je umaknil v zasebno življenje ter je v Zagrebu čakal na boljše čase za svojo domovino. Po atentatu na kralja Aleksandra je bil interniran v Crni gori. Končno je nova svetovna vojna porušila umetno zgradbo Jugoslavije in s tem se je odprla Hrvatski pot do neodvisnosti. V velikem zgodovinskem trenutku se je znašel Kvaternik ob strani Poglavnika pri delu narodne obnove. Postal je Poglavnikov najtesnejši sodelavec, namestnik in tolmač njegovih idej. Nova prijateljska država je poslala

v Italijo tega resnega vojaka in navdušenega patriota, da podčrta prijateljske vezi, ki se združujejo oba naroda.

Lahko se predpostavlja, da bo maršal Kvaternik posvetil največ pozornosti sedanjim vojaškim vprašanjem. Imel bo priliko obiskati naše vojne naprave in organizacije in skleniti še tesnejše vezi v sodelovanju med vojskama obeh držav. Bivanje gosta v Italiji se bo zaključilo z obiskom hrvatske legije, ki se že nekaj časa mudi v Italiji ter se pripravlja, da zavzame svoje borbeno mesto.

Po kratkem odmoru v nekem hotelu, se je podal maršal Kvaternik v Kvirinal, kjer se je vpisal v dvorno knjigo. Nato se je poklonil v Panteonu spominu prvih italijanskih kraljev. V Panteonu je položil na kraljevske grobove lovorjev venec. Na Beneškem trgu je nato počastil grob Neznanega junaka. Povsod so mu izkazali čast oddelki Oborožene sile. Položil je tudi lovorjev venec v svetlišču padlih fašistov, nakar je obiskal hrvatsko poslaništvo. Prebivalstvo je povsod sprejelo visokega predstavnika prijateljskega naroda z dokazili tople pristrčnosti.

Sprejem pri Duceju

Rim, 14. febr. s. Duce je sprejel ob navzočnosti šefa glavnega stana generala Eksc. Cavallera maršala Kvaternika, poveljnika oboroženih sil Neodvisne Kraljevine Hrvatske. Maršala Kvaternika so spremljali general Perčević, podpolkovnik Reš, majorji Rubelli, Lisak, Vernić, Turanski in Simurina, ustaša Katić in mudi ustaša Starčević. Duce je naslovil na mrujo besede simpatije, na katere je odgovoril maršal Kvaternik.

zijo splošno ljudsko gibanje v Aziji v prid novega japonskega reda. Niozomski ministrski predsednik, piše »New York Times«, je strokovnjak v kolonialnih zadevah.

Značilen angleški komentar

Rim, 14. febr. s. »Evening News« piše o kritičnem položaju o padcu Singapura med drugim:

Lahko izjavimo ne samo to, kar so že drugi napovedovali, to je, da lahko izgubimo vojno, temveč, da je velika verjetnost, da jo bomo resnično tudi izgubili.

Pesimistična sodba Washingtona

Buenos Aires, 14. febr. s. Iz Washingtona poročajo, da gledajo tukajšnji poluradni krogi na položaj v Vzhodni Aziji zelo pesimistično. Glede Singapura oblažujejo, da Anglija ni znala nicesar storiti za preprečitev padca. Polno pomanjkanje pomoči in nezadostno letalstvo sta povzročila nagel zlom odpora. Dopolnil nekaterih ameriških listov, ki je pobegnil v Avstralijo, traja v pregledu položaja v Vzhodni Aziji, ki je bil nedavno objavljen, da je glavni razlog porazov Anglosasov pripisati kratkovidnosti in angleški nesposobnosti. Dopolnil dodaja, da tudi ameriške obljube glede pomoči ni jemati resno, in citira besede generala Mac Arthura branilca Filipinov ki je balo komentiral govor v katerem je Roosevelt med drugim izjavl, da bo Amerika v letu 1942 izdelala 60.000 letal, s temile besedami: Bledet svetom. Jaz bi se zadovoljil, da bi mi jih zdaj 60 poslal.

Nova politika v Indiji

Rim, 14. febr. s. New Delhiju je bilo objavljeno sledeče poročilo: Vlada angleškega kralja vroče želi, da bi Indija dobila vse ugodnosti dominijonov in bila zastopana v vojni vladi in v pacifiškem vojnem svetu za oblikovanje in usmerjanje politike in izvajanja vojne.

Podkralj je zaradi tega obvestil indijsko vlado, da lahko imenuje, ako vlada to želi, takšno zastopstvo.

Očitno želi Anglija s tem ne morda ustrediti legitimnim željam Indije po neodvisnosti, temveč zavleči Indijo v vojno in narediti iz nje nadaljnjo žrtev svoje politike.

Sestanek japonskega parlamenta

Tokio, 14. febr. s. Japonski parlament se bo sestel na izredno zasedanje na dan po dnevu, ko bo vlada dobila uradno znanilo o padcu Singapura. Obe zbornici bosta odobrili zahvalno poslanico oboroženim silam za zadnje uspehe na fronti. Spodnja zbornica je odobrila odredbo o ustanovitvi neke vrste vzgojnega sistema za vse države Velike vzhodne Azije. Dokument obsega 13 točk, katerih glavni smoter je obnova in poenotenje vsega vzvojnega sistema na področju japonskega vpliva.

Mikadova zahvala

Tokio, 14. febr. s. Cesar je poslal zahvalo mandžurskemu cesarju in Hitlerju za njune čestitke ob priliki japonskih vojaških uspehov.

Uspehi na Kitajskem

Sanghaj, 14. febr. s. Neko poročilo javlja, da so japonske čete v teku obširnih očistevalnih operacij v pokrajini Sansi v mesecu januarju zajele 23.000 ujetnikov. Japonci so zmagali v 327 spopadih s čun-kinjskimi kitajskimi četami. Kitajci so imeli 1903 mrtve, neštete rane in se izgubili veliko količino orožja in streliva.

Obnovljen promet

Tokio, 14. febr. s. Japonski inženjerji so otvorili železniški promet na progi Cowlon-Kanton, ki so ga Angleži prekinili na 21 milj dolgem odseku med Cowlonom in Šumšunom.

Skrbi našega kmeta

Dve važni vprašanji, ki nas o njih silijo razmišljati čas in razmere

Ljubljana, 14. februarja
Življanska najnost izbire vsakega kmetiča zemlje za dosego čim večjega pridelka po-časoma ovsja tudi majmanj prilagodljive. Do-čim jih je lani bilo še mnogo, ki so se z viška prikrito amejali meščanskemu kme-čovanju in zbijali z njim šale, letos pod pritiskom razmer uvidevajo, da se zadeva tiče tudi njih. Ključ vsak kmetič zemlje mora biti izbrabljena se uveljavlja povsod in ga povsod sprejemajo s polnim razumeva-anjem ter mu sledijo.

S tem spoznanjem in prilagajevanjem pa seveda nastajajo nova vprašanja, ki jih je treba premisliti že vnaprej, da se nam težnja za največjimi donosi ne bo izprevidla pri končnem obračunu v razočaranje. Po-sebej velja to še za našo vas in zlasti dva-ma vprašanji, ki ju obravnava januar-ska številka »Kmetovalca«, bo treba po-svetiti pozornost.

Lani so razmere nanesle, da so bile marsi-koč njive spomladi posejane z drugim sa-dežem kot bi bilo v smislu plodoreda prav. To se je kasneje maščevalo pri pridelku, ki ga je bilo manj. Zemlja se torej ne da prisiliti po svoje in to znanje bo moral vsak upoštevati tudi letos, zlasti ker bo pritegnil k obdelovanju tudi nove površine.

Ledina namreč ni pripravna za katerikoli sa-dež. Na njej uspevajo predvsem krom-pir, koruza in oves. To je pa treba spraviti v sklad s celotnim gospodarstvom. Če im-a mo n. pr. njive, kjer bi po plodoredu morali nasaditi in zasejati omenjene sa-deže, pa jih bomo dovolj pridelali le na novobodela-nem svetu, bomo morali pazljivo premisliti v zvezi z vsemi našimi potrebami, kaj bo-mo posejali na tako razpoložljive njive. Kaj se v takem primeru seje, je mogoče odločiti le na lletu mesta. Kakor že toliko-krat ponavljano, pa je tudi pri tem od-ločilno, koliko je na razpolago hlevskega ali umetnega gnojila.

Pri vseh takih izpremembah pa je treba upoštevati, da smemo izvesti izpremembe le, če bomo zagotovili, da bo proizvodnja po novi ureditvi večja, da bomo morali zemljo dobro gnojiti, pravilno jo obdelati in posev-

ke negovati kakor je potrebno. Skušajmo pridelati čim več predvsem s intenzivnej-šim obdelovanjem, potem pa šele s poveča-njem površine obdelane zemlje.

Sedaj je za kmeta, ko mu vsak pridelak vrže dostojen izkupiček, čas, da misli na večje preureditve, ki bodo služile vsemu gospodarstvu. Seveda vsega morda tudi ne bo mogoče dobiti, vendar se da še vedno nabaviti eno ali drugo potrebno. Pred-vsem opozarjamo na ureditev gnojnih jam, silosov za kisanje krme, na nabavo raznih potrebnih strojev itd.

Zivine sedaj ni mogoče odprodajati po mili volji, zato mora kmet pri vsem dru-gem paziti tudi na to, da bo imel dovolj zelene in suhe krme na razpolago. Tudi v ta namen je mogoče uporabiti s primerni-mi izboljšavami marsikak kos sveta, ki se nam je doslej zdel neuporaben.

Toda premisleka vredno je tudi vpra-šanje, kolikšno površino pašnika prav za prav rabimo za prereditve svoje živine. Pri upoštevanju raznih okoliščin in pogojev, navaja »Kmetovalca« naslednje številke:

Za prehrano odraslega goveda (teža 500 kg) potrebujemo:

od konca aprila do konca junija 25 do 33 arov pašnika,

od konca junija do konca avgusta 33 do 50 arov in

od konca avgusta do zime 50 do 67 arov pašnika.

V prvem obdobju zadostuje 1 ha za 3 odrasla goveda, v drugem za 2 do 3 in v tretjem za 1 in pol do 2 odrasli govedi. Pre-hrana živine je torej zagotovljena od spo-mladi do jeseni, če imamo na razpolago za vsako govedo 50 do 67 arov površine. Če pašnik pravilno popasemo, oddelek za oddelek, si pri tem lahko pripravimo še krme za zimo. Menjavanje pašnika s trav-nikom predstavlja najboljšo rešitev živino-reje.

Če so travniki in pašniki pravilno oskr-bovani, pa bo zadostoval tudi manjša po-vršina: 45 do 60 arov na govedo, na osta-le pa lahko pridelamo razno korenasto hrano za zimsko krmiljenje.

ji v Brezicah 3,6°, na Bledu 3,2°, v Ljub-ljani 3,1°, v Mariboru 3°, v Novem mestu 2,9°, v Celju 2,7° in v Kočevju 2°.

Najnižje temperature so bile dosežene skoro vedno v začetku meseca. Januarja je bil najhujši mraz 12, razen v Ljubljani, kjer nas je najbolj zeblo 18, in na Bledu 11. 12. januarja so meteorološke postaje zabeležile v Celju in Mariboru po -26,6°, v Brezicah -25°, v Kočevju -24,2° in v Novem mestu -21,2°. Dan prej je bilo na Bledu -20,8°, v Ljubljani pa 18. januarja -20,7°.

Februarja so povsod razen v Mariboru dosegli nižje minimalne temperature. Naj-bolj mrzel dan je bil 3. februar, ko so se Celjani postavili z -31°. Naslednji dan je bil v celnem mesecu najbolj mrzel v Brezicah, kjer je termometer pokazal -25°, 8. februarja so v Kočevju zapisali -25,7° in 11. v Mariboru -24°.

Februarski mraz se je zavlekel noter v prve dni marca in 3. in 4. marca je bilo po vsej bivši dravski banovini še vedno

zelo mrzlo. Iz Kočevja so javili celo -18,1°, iz Celja -16,2°, iz Maribora -16,1°, iz Novega mesta in z Bleda -14,4°, v Brezicah so namerili -13,4°, najmanj pa v Ljubljani -13,1°. Toda pomlad je že lesla v deželo in maksimalne dnevne temperatu-re so se dvigale v vsej vsej. Proti koncu marca je živo srebro že zlezlo do 18,8° in 21,3°.

Kronist je v vsem tem času zabeležil znatne ovire v prometu, zamrzovanje rek ko so bili v nevarnosti mostovi in mlinci in se jih je mnogo tudi zrušilo, jezer in celo morja. Zima je prizadela mnoge hiše, ljudje so trpeli zaradi pomanjkanja kuru-va, nezgod, mnogo žrtev pa so zahtevali tudi snežni plazovi. Trpelo je tudi žival-stvo manj pa rastlinstvo. Najbolj je trpe-lo dreve ter so ponekod popokali kostanje in pozeblili orehi.

Tako je bilo takrat. Sedaj ko imamo že dobro polovico letošnje hude zime za sabo in že neustopno čakamo na pomlad, nas se vedno plaši, kaj nam še prinese do konca

Najvišje cene na ljubljanskem živilskem trgu Poziv zelenjadarjem in premožnim gospodinjam

Ljubljana, 13. februarja
Po dogovoru z zastopniki in zastopniki konsumentov, pridelovalcev in prodajalcev je mestni tržni urad Visokemu komisariatu spet predložil najvišje cene za tržno blago v Ljubljani ter jih je ta odobril.

Z odlokom VIII/2, št. 21/4. Visokega ko-misariata veljajo za Ljubljano določene naj-višje cene od ponedeljka 16. februarja 1942-XX zjutraj dalje, dokler ne izide nov cenik.

Najvišje cene, ki je po njih dovoljeno v Ljubljani prodajati in plačevati v ceniku navedeno blago, so naslednje:

Zelnate glave na drobno izpod 10 kg 1.20 L, zelnate glave na debelo 0.80 L, kisló zelje zeljarev z obrtnim listom na drobno 2.50 L, kmečko kisló zelje na drob-no 2 L, repa na drobno izpod 10 kg 0.75 L, repa na debelo 0.60 L, kisló repa 2 L, otreb-rdeče zelje 3 L, otreb. ohrovt 2.50 L, repne cime 1 L, brstnati ohrovt 5 L, kolenabice 3 L, rumena kolenabica 0.80 L, rdeča pesa 3 L, rdeči korenček brez zelenja 3.50 L, ru-meno korenje na drobno 1 L, črna redkev 1.20 L, označeni hren 3 L, šopek zelenjave za juho s korenčkom 0.50 L, peteršilj 4 L, por 3.50 L, zelena 4 L, domača čebula 2.50 lire, šalota 3 L, česen (25 glav na kilogram) 5 L, otrebljeni endivija, 4.50 L, otrebljeni veliki metovilec 8 L, otrebljeni maji meto-vilec 12 L, otrebljeni domači njivski radič (cikorkija) 4 L, suhi v skafih siljeni radič 10 L, mehka spinaca 5 L, liter suhih bezgo-vij jagod 6 L, kilogram suhega šipka 8 L, kilogram suhega šipovega cvetja 20 L. — Domača jajkoca: I. vrsta: kanadske, doljen-ske voščence, renete (Hartbertova, šampanja-ska, landserbske, kaselske, Baumannova) 6 L; II. vrsta: kosmatki, zelenici, tafelki, rozmarinčki, carjevci 5 L; III. vrsta: vsa zdrava drobna jajkoca 4 L. Domači orehi na drobno II L, orehova jedra I. vrste 38 L, orehova jedra II. vrste 35 L. Jajca po 1.75 L.

Kjer ni posebej naveden liter veljajo ce-ne za kilogram. Opozarjamo pa, da vse te

cene veljajo samo za blago, pridelano v Ljubljanski pokrajini, ker je za blago, uvo-ženo iz drugih pokrajin, v veljavni cenik za zelenjavo in sadje št. 9 (na rožnatem pa-pirju). Posebno pa opominjamo prodajalce in prodajalce, da mora biti po teh cenah napredaj vse blago v takem stanju, kakor je opisano v ceniku. Vse te najvišje dopus-tne cene in tudi vse nižje cene morajo biti vidno označene pri vsem v ceniku navede-nem blagu ne samo na živilskih trgih na Vodnikovem in Pogacarjevem trgu in v Mo-stah, temveč sploh pri vseh prodajalcih in prodajalcih na ozemlju mestne občine.

Na željo zelenjadarjev so bile pred 14 dnevi prav znatno zvišane cene povrtnin, čeprav so na zvišanje pristale zastopnice konsumentov s težkim srcem. To so pa sto-ri-le, ker so se zanesle na uvidenost zele-njadarjev, da bo spet dosti dobre povrtine na živilskem trgu. Toda uvidenost kon-sumentov in oblasti so upoštevale le redki zelenjadarji saj še vedno prihaja še malo povrtine na trg, čeprav so cene zvišane do skrajnosti. Pač pa se gospodinje pritožuje, da je pod stoječimi večkrat dosti ze-lenjave samo za izbrane gospodinje. Prav tako pripovedujejo, da je po vrtnih delih mesta promet od dne do dne bolj živahen. Zato mestno poglavarstvo prav resno opo-minja producente in konsumente, da je pri-krivanje blaga zelo strogo prepovedano, enako kakor proklanje nad dopustnimi naj-višjimi cenami. Isto velja seveda za prepla-čevanje, saj je tudi to sodišče imelo opa-riti z gospodinjami, ki so raznovrstno blago plačevale nad dopustno ceno. Posebno se pa gospodinje pritožujejo zaradi predragih jajc, čeprav ob tem času njih cena vedno pada. Da ne bo razočarani, je treba vsem ki zadržujejo raznovrstno blago, ga kupi-šijo in draže na kakršni koli način, raz-odeči, da so se že začele najnatančneje pre-iskave po vsem mestu obnem s solnim zasledovanjem izkoristnosti in raz-mer.

Prošnje za osebne izkaznice

Za prošnje za osebne izkaznice je zadnji dan nedelj. 15. t. m., seveda za one, ki mo-rajo imeti izkaznice, torej za moške od 15. do 50. leta. Ker pa nekateri ne morejo zbrati potrebnih listin za dokaz istovetno-sti, zlasti pa ne morejo vsi pripraviti pre-pisanih treh fotografij, naj oni, ki listin ali fotografij še ne bi imeli do nedelje, ta zadnji dan vložijo samo prošnje, nato pa prihodnji teden posebej prinese do fotogra-fije in potrebne listine. Poslovalnice bodo poslovale tudi v nedeljo od 9. do 13. v vseh okoliših.

Beleznica

KOLEDAR

DANES: Sobota, 14. februarja: Valentia JUTRI: Nedelja, 15. februarja: Favst

DANASJE PRIREDITVE

KINO MATICA: Leteča vruga
KINO SLOGA: Vesela prikazen
KINO UNION: Lepa hišnička
UMETNOSTNA RAZSTAVA SLIKARJEV
BRATOV VIDMARJEV v galeriji Ober-snel na Gosposvetki cesti
VESELI TEATER OB 15. V DELAVSKI ZBORNICI

PRIREDITVE V NEDELJO
KINEMATOGRAFI NESPREMENJENO
VESELI TEATER OB 10.30 IN OB 14.30
V DELAVSKI ZBORNICI

MRAKOVO GLEDALIŠČE »Slavnostni fi-nale« ob 10.30 v Franciskanski dvorani

DEZURNE LEKARNE

DANES IN JUTRI: Mr. Sušnik, Marjtin trg 5, Kuralt, Gosposvetka cesta 10 in Bohinec ded., Cesta 29. oktobra 31

MESTNO DEZURNO ZDRAV. SLUŽBO bo opravljali od sobote od 20. do po-nedeljka do 8. mestni zdravnik dr. Gvi-do Debelak, Bleiweisova cesta št. 62, telefon št. 27-29.

u. Dopolavorov klub bo predvajal za občinstvo v nedeljo 15. t. m. ob 15. uri film »Ljubezniški manevri« Predstava bo v va-likih dvorani na sedežu Pokrajinskega Do-polavora (Tabor). Brezplačne vstopnice so na razpolago pri vodstvih podjetij in v pi-sarni Pokrajinskega Dopolavora. Prav ta-ko imajo prost vstop vsi tisti, ki ne bi do-bili vstopnice.

Izpred ljubljanskega sodišča

Podlegli so skušnjavi

Ljubljana, 13. februarja
Na zatočni klopi pred sodnikom okrož-nega sodišča v Ljubljani so bili te dni trije preprosti ljudje, kakršni se le redko pojavijo na sodnihi. Temu primerno je bila pravica z njimi tudi izjemno ušmijena.

Dve ženski, prva je kuharica, druga pa postrežnica, ki zasluži na mesec do 300 lir, in moški, brezposeln raznašalec kruha, ki ga sedaj preživlja žena, so neko nedeljo sedeli v gostilni pri skromnem pol-litru vina. V sobi ni bilo mnogo gostov, kmalu pa so jo zapustili vsi, tako da so obtoženci ostali sami in se mirno pogovar-jali o sibirski vsakdanje borbe za obstanek. Nenadoma pa so od postrežnice obtičale na sosedni mizi, kjer je ležala pozabljena tor-bica. In že je bila izkušnjava tu, valjvaja in neodoljiva. Petdeset let sta se zakonca mučila z življenjem, se pošteno preživljala, morda večkrat lačna kot sita, sedaj pa so ju razmere še bolj pritiskale. Tam na mizi pa je ležalo bogastvo, samo iztegniti je bilo treba roko in 14.550 lir vredna vsebina bi menjala gospodarja. V sobi ni bilo ni-kogar, niti gostilničar se ni zmenil za mirne goste. Nič ne bi videl, nič ne bi vedel. Peklenko vabljive so bile te misli. Kuharica je spravila torbico pod svoj plašč in odšla s v dogovoru, da si bodo »če se nihče ne oglasi« razdelili vse-bino pravično na tri dele.

Toda vse je bilo le prenašljivo zamisljeno in izvedeno in kmalu je bila tatvina od-krita. Vsi trije so morali na zatočno klop. Priznali so dejanje, se odkrito kesali, kakor se to v sodni dvorani le redko slisi. »Kaj sem tedaj mislila, sama ne vem in ne razumem«, je hilpaje odgovarjala postre-žnica, ko ji je državni tožilec predočil, kakšno lepo priložnost je zapravila, ko bi bila lahko dobila 10 odstotkov najdenine in bi na pošten način prišla vsaj do 1400 lir, sedaj pa ji grozi celo huda kazen.

Ker še nikoli niso bili kaznovani in so se resnično kesali, jih je sodnik obsodil le vsakega na 3 mesece strogega zapora in enoletno izgubo častnih pravice, in sicer pogojno za dobo dveh let.

Naše gledališče

DRAMA

Sobota, 14. febr.: ob 14.30: O, ta mladina, Izven. — Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Nedelja, 15. febr.: ob 14.30: Peterčkovice poslednje sanje. Mladinska predstava. Izven. — Zelo znižane cene od 10 lir navzdol.

Ponedeljek, 16. febr.: zaprto.

OPERA

Sobota, 14. febr.: zaprto.
Nedelja, 15. febr.: ob 14. uri: Madame Butterfly. Izven. Znižane cene od 15 lir navzdol. V glavnih vlogah Heybe-lova in Banovec.

Ponedeljek, 16. febr.: zaprto.

MRAKOVO GLEDALIŠČE

Franciskanska dvorana

Nedelja, 15. febr.: ob 10.30 Slavnostni fi-nale

V Slavnostnem finalu je Mrak na svoj-stven način prikazal poslednje dneve in življenjsko tragiko velikega komponista Čajkovskega. Delo je bilo že uprizorjeno pred meseci z velikim uspehom. Delo je zrealiziral avtor sam, ki igra Čajkovskega. Sodelujejo: Planinova, Rajnerjeva, Poto-karjeva, Ponikvarjeva, Gorjup, Dolinar, Bežljaj. Blagajna posluje v soboto od 10. do 12. in od 14. do 16. in v nedeljo od 9. naprej v veži Franciskanske dvorane.

IZ KUHNJSKE KNJIGE

Mož se dolgo muči z neužitno jedjo. Ki mu jo je pripravila žena in reče: »Ali veš za gotovo, draga žena, da nis v tvoji kuhinjski knjigi kakšne tiskarske po-mote?«

Zima letos in leta 1929

Naval novega mraza v primerjavi z letom 1929

— Februar je bil tedaj v vsej bivši banovini znatno mrzlejši

Ljubljana, 14. februarja
Spet stisnile v jutrnji urah pod nogami in včerajšnje dopoldne nam je znova priklikalo v spomin »slavne« rekorde mra-za prejšnjega meseca. In ko se zavijamo okoli ušes in pregledujemo zaloge naglo kopnečega kuriva, se nehote sprašujemo ali se bo povrnilo? Ali nam je v drugi polovici februarja letošnje že dovolj ostre zime usojeno doživeti še hujši ali pa vsaj enak mraz kakor prejšnji mesec, ko smo tako hladnokrvno »potokili« celo hudo zi-mo 1. 1929? Kdor pričakuje sedaj od nas vremenske napovedi v stilu starih, do-brih časov, se je zmotil. Vreme se je še vedno rado polgralo z vsemi, ki so hoteli uganiti njegove muhe. Saj so še slovita kmečka opazovanja le približno veljavna in jih dopuščamo na osnovi dolgotrajnih iz-kušenj, sporčenih od roda do roda, le kot najverjetnejše možnosti. Pogledimo pa, kak-ko je bilo februarja 1. 1929, ko smo že ugotovili, da smo letos prekosili takratni januarski mraz.

Meteorološka tabela o padavinah, sred-nji mesečni temperaturi, najvišji in naj-nižji mesečni temperaturi v prvih treh me-secih 1. 1929 v Ljubljani in drugih večjih krajih bivše dravske banovine, nam že na prvi pogled pove, da je bila zima značilna že po tem, da je januarja padlo dokaj več padavin kot februarja in marca. Letos februar v tem pogledu uspešno tekmuje z januarjem. Največ padavin so januarja 1. 1929 zabeležili v Kočevju, kjer so namerili 95,4 mm. Na Gorenjskem jih je bilo na Bledu 89 mm, sledijo Novo mesto z 78,8, Celje 78,6, Ljubljana 73,9, Brezice 70,5 in Maribor 63,7. Februarja pa je ko-ličina mesečnih padavin že znatno popusti-la in jo si imeli največ v Brezicah, kjer so jih namerili 65,4 mm. V Celju jih je bilo 54,2, v Novem mestu 51,3, v Kočevju 49,5, v Mariboru 40,2, v Ljubljani 39,3 in na Bledu 36,5 mm. Marca je bilo potem pa-

davin izredno malo in je celo Novo mesto, ki je doseglo prvenstvo, zabeležilo le 26,6 mm. Na drugem mestu je bila Ljubljana s 13,9, sledijo Brezice 11,6, Kočevje 9,2, Ma-ribor 7,9, Celje 6,9 in Bled 3,8 mm.

Kakor je iz teh podatkov razvidno, je bilo v zimskih mesecih 1. 1929 največ pa-davin v Novem mestu (156,9) in v Kočevju (154,1). Ljubljana je v omenjeni sku-pini na predzadnjem mestu s 127,1 mm, na zadnjem pa Maribor s 111,8 mm. S tem v zvezi je zanimivo omeniti, da sta pa Ljubljani in Maribor na prvih mestih glede števila dni, ko sta padala dež ali sneg. Novo mesto pa obratno na zadnje-m mestu. V Ljubljani in Mariboru je bilo 24 dni z dežjem in snegom, v Novem mestu pa le 19. (Kočevje 23, Celje in Brezice 22, Bled 20). Iz tega sklepamo, da je padanje snega v Novem mestu bilo mnogo bolj zdržno ko v Ljubljani in Mariboru, kjer smo snežno odejo dobili v več obroklih.

Glede srednje mesečne temperature smo za Ljubljano že zapisali, da je bila janua-rija nižja kot letos, saj je dosegla le 6,9. Enak januarski povpreček je imelo še Celje. Vendar pa so v povprečju namerili največ mraza v Kočevju (—7,3°) in na Bledu (—7,1°). V Novem mestu je bilo —5,6°, v Brezicah —5,4° in najmanj v Mariboru —5,1°.

Sloviti februar, ki nam je sedaj za vzor spomina na hude zime, pa je povprečje znatno dvignil. Rekord so odnesli Celjani z —9,9°, ki so zabeležili tudi najnižjo me-sečno temperaturo. Za las so zaostali Kočevjarji z —9,6°, za njimi pa Blejčani z 9,2°. V Ljubljani se je povprečje napram januarju dvignilo za cel dve stopinji: bi-lo je —8,9°, v Novem mestu —8,8°, v Ma-riboru —8,6° in v Brezicah —8,4°. Marca pa je potem mraz že znatno popustil, če-prav so najnižje mesečne temperature spravile živo srebro že globoko pod ničlo. Povpreček je bil povsod pozitiven; najviš-

ali plamen pohote in kakor se že glase vsi ti običajni opisi — ne, to je nekaj tako zvišenega, tako edinstvenega, tako še ni-koli in nikjer obstoječega, to je skratka: čisto nekaj drugega.

— Da, da, — mi je posegel v besedo moj prijatelj Peter nestrno, — že vem — saj ti verjamem, da si zaljubljen v Rose-marie... njena postava, njen šarm, njene roke... vse prav in lepo. Toda ne zameri mi, to se vendar ne da primerjati z mojimi čustvi do Vere — kaj — čustviti, kakšen smešen izraz pa je to! To niso več čustva, to so... kako bi poskušal pojasniti to tebi, ki kaj takega še nikoli nisi doživel, ker kaj takega sploh še ni... to so skratka...

Po vsem tem sem napisal popoldne gor-nja opazovanja o ljubezni in o čisto nečem drugem.

Zvečer sem odšel na izprehod, sam, kar-tja v en dan. Toda pogosto najde vprav ti-sti, ki ne išče. In tako sem našel tudi jaz na samotnem kraju: Petra in Vere. Bilo mi je neprijetno, ker je moral po najinem do-poldanskem razgovoru moj pojav v samot-nem gozdu nedvomno dišati po namenu, kakor da vohunim za njim, da bi hotel iz-slediti v svoji čustveni revščini recept za čisto nekaj drugega na praktičnem, otip-ljivem primeru. Zato sem brž smuknil v goščavo. Tesno objeta sta se mi bližala. Kakor večina novincev v ljubezni sta govo-rila o sladkih trenutkih, ko sta se sezna-nila.

— In kako to, — je vprašal Peter, — da si takrat v kopalšču med tolikimi takoj začutili, da sta najini duši po vilišli ali že od nekdaj ustvarjeni druga za drugo?

— Toda, Peter, — je zašepetala nežno — saj si bil vendar med vsemi najlepš-izgorali.

Za vsak slučaj: Drugi dan sem kupil po-skusno steklenico orehovega olja.

Sportni pregled

Tableteniški turnir

na Kodeljevem

V prireditbi SK Mladike se bo popoldne začelo prvenstvo tableteniških moštev Ljubljanskih klubov.

Ljubljana, 14. februarja
Kakor smo že včeraj na kratko obvestili, prirediti SK Mladike prvi tableteniški moš-štveni turnir. Zaradi dolgega sporeda bo prireditve deljena na dve soboti in nedelji. Prva polovica se bo začela že danes po-poldne ob 13. v klubski dvorani v Mladin-skem domu na Kodeljevem.

Kakor vsi drugi turnirji, ki so se vrstili skoraj nedeljo za nedeljo v zadnjem času, bo tudi ta dobra večja za vse sodelujoče igralce, ker bo Zveza v kratkem izvedla svoje prvenstvo. Kakor smo glede na število sodelujočih v zadnjem času že nava-jeni, bodo tudi na današnjem turnirju na-stopili igralci vseh ljubljanskih klubov, vsak z enim ali več moštvi. Zastopniki bodo Hermes, Korotan, Slavija in Mladika.

Za prvo mesto se zdi, da je že odločeno odličnim Hermežanom, vendar pa so Mla-dikarji prav na zadnjem turnirju Slavije pokazali, da resno ogrožajo prvenstvo Her-mežanov. V ta boj bodo z velikimi ambicijami posegli tudi Korotanci, ki se bodo go-tovo potrudili, da vsaj dosežejo čim čast-nejšo mesto.

Prireditelji napovedujejo, da bodo pu-samezna moštva sestavljali naslednji znani igralci: Hermes: Bogataj, Dinovski in Božič; Mladika: Medved-Krečič, Blažič, Reček Tršinar, Koclur, Bajec Oto in Zvo-ne, Keržič ter Belec; Korotan: Bradec, Strojnik Aleš, Zgajnar, Potočnik, Jankovič, Purkart; Slavija: Poženeš, Pavlič, Kamen-šek, Sima, Smeraj in Haviček. Kakor je iz teh postav razvidno, bo pri Hermesu manjkali naš prvak Marinko in bo zaradi tega borba med hermežanskim moštvom in moštvi Mladike še bolj izenačena in za-nimiva tudi za gledalce.

Tableteniška zveza v Ljubljani poziva vse odbornike na redno sejo, ki bo v nede-ljo ob 13.30 v prostorih Mladike.

Nadaljevanje italijanskega nogometnega prvenstva

Po odmoru pretekle nedelje se bo že to nedeljo italijansko nogometno prvenstvo nadaljevalo s prvim kolo v povratku. Na sporedu so v diviziji A naslednje tek-me:

v Genovi: Liguria-Torino, v Romi: La-zio-Triestina, v Milanu: Ambrosiana-Vene-zia, v Livornu: Livorno-Atalanta, v Mo-deni: Modena-Milano, v Napoliju: Napoli-Roma, v Bologni: Bologna-Genova in v Torinu: Juventus-Florentina.

V diviziji B pa se bodo klubi razvrstili v dvojice takole:

v Spezii: Spezia-Lucchese, v Novari: No-vara-Fiumana, v Sieni: Siena-Udinese, v Ereci: Brescia-Vicenza, v Lodiju: Fan-fula-Prato, v Pisi: Pisa-Bari, v Reggii Em-ili: Reggiana-Savona, v Padovi: Padova-Alessandria in v Pescari: Pescara-Pro Pa-tria.

Nova regulacija ob Cesti Soške divizije

Ljubljana, 14. februarja
Mestna občina ljubljanska je na predlog gradbenega odbora, naj se spremeni regu-lacijski in zazidalni načrt za blok med Ce-stvo Soške divizije, Kotnikovo, Slomškovo in Metelkovo ulico, izdelala nov regulacijski načrt z naslednjimi spremembami:

Kotnikova ulica bo razširjena od 14 na 19 m, da bo na vzhodni strani regulacijske črta Kotnikove ulice tekla 19 m daleč od sedanje stavbne črte na zapadni strani.

Regulirano bo torej zemljišče za dr. Až-manovo hišo tja do Slomškove ulice, torej zemljišče, kjer sedaj stoji razna skladišča. Ko bo Kotnikova ulica podaljšana do Ce-ste Soške divizije, se bo s to cesto združila na zahodni strani dr. Ažmanovega pose-stva. Ob Cesti Soške divizije bo na vzhodni strani dr. Ažmanovega posestva stala še strnjena vrsta dvonadstropnih poslopj, ta-ko da bo proti severu novi blok odprt ter bo zato imel vedno dosti zraka. Ob Kotnik-ovi, Slomškovi in Metelkovi ulici bo pa novi blok popolnoma zazidan s trinadstrop-nimi

Ko so bile parcele po 136 goldinarjev

Tudi v starih časih so bile stavbne parcele v Ljubljani precej drage

Ljubljana, 13. februarja. Nedavno smo se dotaknili vprašanja cen stavb in zemljišč v Ljubljani. Namen ni bil, da bi zagovarjali visoke cene, se manj pa, da bi upravičevali spekulacije s stavbnimi zemljišči. Stavbna delavnost bi bila nedvomno mnogo živahnjša, če bi bila zemljišča cenejša. Nedvomno bi se središče mesta tudi mnogo prej razvilo, če bi bila tam parcele cenejše, ali če bi jih posamezni lastniki raje prodajali. Cene zemljišč so pa odvisne od toliko raznih činitelj, predvsem od splošnih gospodarskih razmer, da ne more vplivati, če kdo zagovarja visoke cene ali če jih obsoja. Hočemo le dokazati, da so meščani znali ceniti svoja zemljišča v starih časih prav tako kakor dandanes in da so parcele drage tudi v mirnem času, v normalnih gospodarskih razmerah.

Kje je bilo središče stare Ljubljane?

Nedvomno so bila stavbna zemljišča tudi prejšnje čase najdražja sredi mesta. Mestno središče je bilo tedaj manjše kakor dandanes, ker je bilo celotno mestno ozemlje v primeri s sedanjo veliko površino majhno. Kje je zdaj mestno središče, še vedno ni soglasja. Središče dele na ožje ali "strog center" in na širše. Kje je pa prav za prav "ožji center", nihče ne more ugotoviti; zanesljivo. Selenburgova ulica ali nebotičnik s svojo najbližjo okolico? Marijin trg s Miklošičevo cesto? Ajdovščina ali Rimski trg? Mestni trg ali Zvezda? Ali pa vse to mestno ozemlje spada pod ožji center? Geometrijsko središče je baže na Marijinem trgu, najzvišnejši promet je pred glavno pošto, poslovno središče se pa razteza od nebotičnika po Prešernovi ulici na Mestni trg. Staro središče Ljubljane nedvomno ni povsem istovestno z dandanašnjim. Glede na mnogo večji razvoj mesta proti severu se je

središče premaknilo nekoliko na sever. Prejšnje čase je bilo središče na Mestnem trgu, ali pred magistratom. Stavbna zemljišča so bila po tem takem najdražja v okolici magistrata. Toda ta najstarejši del mesta je že dolgo zazidan, zato visoke cene zemljišč niso prišle praktično v poštev ali so bile upoštevane pri kupčevanju s hišami. Toda pri tem je treba upoštevati, da pri prodaji starih hiš pogosto ne pride tako očitno do izraza visoka cena zemljišč, kakor če je naprodaj samo zemljišče.

Cena parcel ob potresu

Ljubljanski potres ob koncu prejšnjega stoletja je zelo spremenil lice mesta. Mesto je bilo sorazmerno hitro pozidano. Potres, ki je silno zbegal meščane, pa vendar ni bil tako hud, kakor se je zdelo komisijam, ki so ocenjevale škodo in presojale, kakera poslopja bi bilo treba podreti. Nekateri strokovnjaki trdijo, da je potres razrušil (povsem ni porušil nobenega poslopja) stavbe, ki jih ni bilo posebno škoda. V tem je bila celo dobra stran potresa, češ, če bi ne bilo potresa, bi slaba in grda poslopja še ne bila tako hitro odstranjena. V resnici je potres napravil veliko škodo, na drugi strani je pa treba prav potresu pripisovati, da se je mesto prenovilo in razvilo tako hitro. Toda ob potresu je nastala tudi velika škoda posredno, ker so podirli nekatera poslopja, ki niso bila tako zelo poškodovana. To velja baže zlasti za lep knežji dvorec, ki je stal, kjer je zdaj poslopje vseučiliške knjižnice. Parcele so bile ob potresu sorazmerno drage. Na cene parcel je tedaj nedvomno vplivalo, da so jih lastniki poškodovanih hiš cenili nekoliko bolj, če zaradi tega, ker se je zmanjšala vrednost poslopij. Računati je pa bilo treba tudi z regulacijskimi deli, kajti nudila se je najboljše prilika za razširitev cest in nove ulice.

Po čem so bile tedaj parcele v Ljubljani, zvezo iz Vrhovčeve razprave o »meščanskem spitalu«. Poslopje meščanskega spitala ob Spitalski, sedanji Stritarjevi ulici je bilo baže tudi tako poškodovano, da so ga morali podreti. Za njim ne žalujemo, če zaradi tega, ker je bilo tam sezidano potem mnogo lepše, večje in solidnejše poslopje in zlasti še, ker so bile ceste ob njem razširjene in zravnane. Staro poslopje je zelo zoževalo Spitalsko ulico, ki je bila najozkejša ob križišču Lingarjeve ulice. Tam ulica ni imela niti polovice sedanje širine. Še mnogo tesnejša je bila Lingarjeva ulica. Ko so se odločili sezidati na kraju starega poslopja meščanskega spitala novo poslopje, je bilo treba tudi resno načeti vprašanje regulacije okolice. Stavbno zemljišče se je zaradi tega moralo precej zmanjšati. Zaradi razširitve Lingarjeve in Spitalske ulice so morali dokupiti 5 parcel, ki so merile skupaj 987 kv. m. Zanje so plačali skupaj 82.432 goldinarjev. To je bilo tedaj celo premoženje. Od dokupljenega zemljišča so za poslopje kresile lahko porabili samo 438 kv. m, tako da je odpadlo na samo razširitev ulice 540 kv. m. Cene posameznih parcel so se gibale od 47.03 do 136.05 gld. Najdražja je bila srednja parcela ob Lingarjevi ulici, po 245 gld 82 kr. seženj. Glede na to, da je za samo zidanje ostalo le 438 kv. m zemljišča, je veljal kvadratni meter 188 gld. 20 kr. Če upoštevamo kupno moč goldinarja v tistih časih, si šele lahko predčimo, kako drage parcele so bile tedaj. Tedaj ste dobili za 3 goldinarje najboljše čevlje, 20 goldinarjev je pa veljala najdražja obleka. Iz tega lahko sklepamo, da parcela v Ljubljani ob potresu niso bile mnogo cenejše kakor so bile ob koncu prejšnjega stoletja v starem mestnem središču. Ali je treba to pripisovati tudi nekoliko temu, da je dandanes mnogo večja izbira parcel, ker je mestno ozemlje mnogo večje?

LJUBLJANSKI KINEMATOGRAFI

Predstave ob delavnikih ob 14.30, ob nedeljah ob 10.30 in 14.30

KINO MATICA • TELEFON 22-41

STAN LAUREL IN OLIVER HARDY
najpopularnejša komika v duhoviti moderni burki

Leteča vraga

V ostalih vlogah: Jean Parker, Reginald burki

KINO UNION • TELEFON 22-21

Slavni italijanski komik Toto v slajdni burki

Lepa hišnikova hči

KINO SLOGA • TELEFON 27-39

Toto, izborni filmski komik v zabavnem

Vesela prikazen

Trio Primavera, Elio Parvo, Luigi Pavese, Paolo Stoppa

KINO MOSTE

Sobota, nedelja in ponedeljek

PLES SLOVON

V glavni vlogi: Sadu, mali Indijec in slon Kala-Nag. Film nepopolnih doživljajev in atrijske dungle.

Predstave: delavnik ob 15.30; nedelja: 10.30, 14. in 15.30. Konec ob 17.

KINO UNION

pritiš kakor včeraj, a je začel nekoliko naraščati. Najbrž ne bo dolgo snežilo, ker je nekoliko premrzlo.

—lj. Gostilina Lovšin priporoča svoja kvalitativna vina za domače pustne zabave. Gostilina Lovšin.

KINO MOSTE

Sobota ob 15.30

Nedelja ob 10.30, 14., 15.30

Ponedeljek ob 15.30

Spored: PLES SLOVON

—lj. Težko in nevarno je hoditi po mestu. Ze tretji dan imamo jutranj in dopoldne po mestu tako poledico, da mora biti človek skrajno previden, če neče pasti in po bit se. Ko je bil pred dnevi mraz nekoliko popustil, se je začel led po hodnikih topiti, toda čez noč je zopet vse zamrznilo in jutranj je drselo tako, da je bilo zelo težko in nevarno hoditi po hodnikih, pa tudi čez ceste. Steptanega snega in ledu se je nabralo po večini hodnikov toliko, da ga je skoraj nemogoče odstraniti, ker ga je treba sekati s krampi. Mnogi hišni posestniki tudi nimajo dovolj peska, da bi hodnike pred svojimi hišami posuli. Tudi davi je bila po mestu nevarna poledica. K sreči, toda samo v pogledu ledu po mestu, — je začelo zopet snežiti, tako da je vsaj začasno hoja po naših ulicah in cestah nekoliko olajšana. Če pa dobimo zopet tako poledico kakor smo jo imeli zadnji tri dni, bi morda kazalo pripeljati nekaj peska od zunaj izpod Rožnika, kjer ga ima občina na razpolago dovolj, da bi ga dobili tisti hišni posestniki, ki nimajo s čim posuti hodnikov pred svojimi hišami.

—lj. Zadnji dan za oddajo popisnih pol za živilske nakaznice je današnja sobota 14. t. m. Kdor torej še ni oddal izpolnjenih popisnih pol, ki so jim bile dostavljene na dom obenem s februarjskimi živilskimi nakaznicami, naj jih gotovo prinese najkasneje današnjo soboto k magistratnemu vratarju na desni strani veže v hiši za vodnjakom. Kdor pa najkasneje ta dan ne bi oddal dveh podpisanih pol, nikakor ne bo mogel dobiti živilske nakaznice za mesec marec.

—lj. Gostilina Lovšin vam nudi najzibrajnejša vina: refoško, verona, fraskati, pinot, muškati, rebulo, rizling, cviček itd. Gostilina Lovšin.

—lj. Samo se dancs in jutri je čas ogledati si umetnostno razstavo bratov Draga in Nandeta Vidmarja v gornjih prostorih Obersnelove galeriji na Gospodarski cesti. Razstava ne bo podaljšana. Da je res nekaj izrednega zgovornosti, pruba velik občisk upodabljačjo umetnost ljubčega občinstva. Drago Vidmar je razstavil 19, Nandeta 11 novih, doslej še ne razstavljenih del. Na ogled postavljena olja podajajo sorodnost umetnostnega prizadevanja mladih umetnikov, ki sta doslej zmerom skupaj razstavljala, doma in v tujini; skupaj študirala in skupaj tudi prepotovale skoraj vso Evropo. Razstavljena dela tudi zgovorno pričajo o velikem napredku bratov Vidmarjev. Njune umetnine so zelo globoke vsebine: Drago nas približa rodni zemlji, Nandeta pa človeku. Ogled razstave od 9. do 16.

VESELI TEATER

NEDELJA:

dopoldne ob 10.30

popoldne ob 14.30

NOV PROGRAM ŠT. 15

—lj. Dopoldnanska predstava v »Veselim teatru«, bo jutri v nedeljo ob pol 11, uri, popoldnanska pa ob pol 3. uri. Na sporedni program šte. 15. Predprodaja vstopnic od 9. ure dalje.

—lj. Gostilina Lovšin vabi zopet svoje cenj. goste na priznana vina in odlično kuhinjo! Gostilina Lovšin.

—lj. Socialno gospodarski odbor za reje predstev v Ljubljani poziva svoje člane na izredni sestanek, ki se bo vršil v nedeljo ob 10. uri dopoldne v Marjanšču. Važno!

—lj. Odbor.

VESELI TEATER

NEDELJA:

dopoldne ob 10.30

popoldne ob 14.30

NOV PROGRAM ŠT. 15

—lj. Dopoldnanska predstava v »Veselim teatru«, bo jutri v nedeljo ob pol 11, uri, popoldnanska pa ob pol 3. uri. Na sporedni program šte. 15. Predprodaja vstopnic od 9. ure dalje.

—lj. Gostilina Lovšin vabi zopet svoje cenj. goste na priznana vina in odlično kuhinjo! Gostilina Lovšin.

—lj. Socialno gospodarski odbor za reje predstev v Ljubljani poziva svoje člane na izredni sestanek, ki se bo vršil v nedeljo ob 10. uri dopoldne v Marjanšču. Važno!

—lj. Odbor.

Novi hrvatski sabor

Predsednik hrvatskega vrhovnega sodišča dr. Vukelič je objavil imena članov obnove hrvatskega sabora. Seznam obsega 205 imen. Na temelju naredbe Polglavnika o sklicanju sabora so njegovi člani vsi še živeči člani zadnjega hrvatskega sabora, ki se je sestajal zadnjič v avgustu 1918, dalje vsi poslanci ne glede na njihovo strankarsko pripadnost, ki so bili izvoljeni leta 1928 na ozemlju Hrvatske v beograjsko narodno skupščino. Med člane obnove hrvatskega sabora pa niso bili sprejeti taki poslanci, ki so Hrvatsko zapustili, ki so se dali izvoliti ali imenovati za senatorje, in končno taki, ki so pač dobili poslanski mandat ne pa začetnega števila glasov in

so prišli v skupščino samo na podlagi delov volilnega zakona glede razdelitve mand. datov. Izključeni so bili dalje taki poslanci, ki so se kot pristaši vlade generala Simoniča pregrešili proti hrvatskemu narodu. Sprejeta sta bila na listo med drugimi dva še živeča ustanovitelja Hrvatske seljačke stranke in del članov zadnjega glavnega odbora te stranke ter bivše stranke hrvatskega prava. Ostali člani obeh teh korporacij so namestniki glavnega sabora. Za nove člane sabora je bilo imenovanih 28 dostojanstvenikov ustaškega pokreta in dva nemca, namreč vodja nemške manjšine Altgayer in gospodarski vodja Ferdinand Gasteiger.

Izmed bivših poslancev Hrvatske seljačke stranke so v novem saboru odvetnik dr. Benković iz Jastrebarskega, vodilni član Hrvatske seljačke stranke dr. Josip Berković, ki je pod njegovim volstvom lani 10. avgusta prestopil velik del funkcionarjev Seljačke stranke v ustaški pokret, dalje dr. Belovučić iz Metkovića, Ivan Čelan iz Bosne, osiješki župan dr. Hefer, berlinski poslanik dr. Budak, ravnatelj za javno varnost Evgen Kvaternik, sin maršala Kvaternika, ki je tudi član obnove nega sabora, kanonik Lončarić, glavni tajnik ustaškega pokreta Blaž Lorković, vodja muslimanskih Hrvatov Ademaga Mišić, predsednik hrvatske delavske zveze Pečnik, grško-katoliški kanonik dr. Zajec, bivši trgovski minister Sijmčić in več velikih županov. Izmed članov vlade sta v obnovljenem saboru poleg maršala Kvaternika še pravosodni minister dr. Puk in korporacijski minister Sušić. V novem saboru so zastopani vsi stanovni Hrvatske.

Sabor se bo prvič sestel dne 23. t. m.

Radio Ljubljana

Nedelja, 15. februarja 1942-XX.

8: Poročila v slovensčini. 8.15: Poročila v italijansčini. 8.30: Orgelski koncert iz napolske bazilike. 11: Peta maša iz bazilike Sv. Anunziate v Firenci. 12: Razlaga evangelija v slovensčini. 12.35: Tercet Dobriček. 13: Napoved časa — poročila v italijansčini. 13.15: Komunikacije Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovensčini. 13.20: Pami, orkester pod vodstvom Angelina. 14: Poročila v italijansčini. 14.15: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanica. 14.45: Poročila v slovensčini. 17.15: D. Vončina: Kmetijsko nadaljevalne šole — kmetijsko predavanje v slovensčini. 17.35: Kmetička godba. 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Pesta glasba. 20: Napoved časa — poročila v italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. 20.30: Koncert violinista A. Dermelja in pianista M. Lipovška. 21.20: Predavanje v slovensčini. 21.30: Koncert violončelista B. Mainardija. 22.05: Orkester Cetra pod vodstvom Barzizze. 22.45: Poročila v italijansčini.

PONEDELJEK, 16. FEBRUARJA 1942-XX

7.30: Poročila v slovensčini. 7.35: Slovenska glasba, v odmoru napoved časa. 8.15: Poročila v italijansčini. 12.15: Vlado Golob solo na harmoniko. 12.40: Koncert sopranistke Margerite Voltolina Medicina. 13: Napoved časa — poročila v italijansčini. 13.15: Komunikacije Glavnega Stana Oboroženih Sil v slovensčini. 13.20: Filmska glasba — orkester Cetra pod vodstvom Barzizze. 14: Poročila v italijansčini. 14.15: Ljubljanski radijski orkester pod vodstvom D. M. Šijanica: lahka glasba. 14.45: Poročila v slovensčini. 17.15: Koncert violinista Karla Rupla in pianista L. M. Škrljanca. 19: Tečaj italijansčine poučuje prof. dr. Stanko Leben. 19.30: Poročila v slovensčini. 19.45: Opera glasba. 20: Napoved časa — poročila v italijansčini. 20.20: Komentar dnevnih dogodkov v slovensčini. 20.40: Odlomki iz Leharjeve opere »Eva« — orkester in zbor pod vodstvom Gallina. 21.25: Slovensko predavanje. 21.40: Simfonični koncert pod vodstvom Ferrera. 22.30: Orkester pod vodstvom Angelina. 22.45: Poročila v italijansčini.

Praška domača mast

OISTI IN ZDRAVI RANE DOBI SE V VSEH LEKARNAH

14T R. d. št. 2/41

REUMATIZATI REVMATIČNI

Fate regolarmente la vostra cura di

URODONAL

Eviterete: in boste preprečili: Dolori, Sciatica, Boledine, Ispias (boledine v kolku), Glavobol, Debelušnost. Emicrania, Obesità. Zjutraj in zvečer eno žličico Urodonale in un po di acqua.

Un cucchiaino de caffè mattina e sera in un po di acqua

PRODUZIONE ITALIANA ITALJANSKA PROIZVODNJA

IL PRIMO PRODOTTO DI FAMA MONDIALE URODONAL JE PROIZVOD SVETOVNEGA SLOVESA

Aut. Prof. Milano 1938 del 31-4-38

12.000 do 20.000 LIR

Iščem za 2 do 3 mesece proti trikratni vrednosti. Ponudbe na ogl. odd. »Slov. Narod« pod 40% obresti.

Škornje in gozjerice a la »Zirovke« in vse vrste drugih čevljev po naročilu izdeluje in sprejema popravila Mrak, Sv. Petra c. 30.

Gospodinja, kupujte »ALPA« ČAJ

DEZMEREN TOK KISLINE prepreči rednim uživanjem Ambrozeve medicine, ki jo dobite le v Medarni, Ljubljana, Židovska 6.

POHISTVO po naročilu in vae vrste stolov izdeluje. Politiram oprave in izvršujem vsa popravila najceneje. — Josip Zorman, Ljubljana, Breg 14.

Stenodattilograf tedesca

possibilmente con conoscenza italiana cerca ditta a Genova, stipendio lire 1500. Offerte a:

Nemško stenodattilograf po možnosti z znanjem italijanske pisave. Trgovca v Genov. Plača 1500 lire. Pošteba na:

Walter — Casella postale 47 — Genova

DNEVNE VESTI

— Nad 5000 razstavilalec na milanskem velesejnu. Pripravljalna dela za letošnji milanski velesej, ki bo od 11. do 27. aprila, se bližajo čisto svojem zaključku. Vsi razstavniki prostorj so že sedaj oddani in je vpisanih dovolj v seznam razstavilalec nad 5000 oseb.

— Snežni viharji v pokrajini Gorizia. Izrednemu mrazu prejšnjih dni, ko so zabeležili v pokrajini redno temperaturo od 15 do 24 stopenj pod ničlo, so v torek in sredo sledili močni snežni viharji, ki so se posebno zneli nad hrbovitim delom pokrajine. Neurje je mnogokje, kakor poročajo listi, zasulo s snegom prelaze in tako delno oviralo tudi promet. Iz Idrije poročajo, da se je s hriba Sant'Antonio sprožil plaz, ki je podkopal nekega finančnega stražnika in dva otroka. Zaradi hitre pomoči skupine delavcev, ki so bili v bližini, so vse tri rešili brez poškodb. Še večjo srečo sta imela dva 14 letna pastirja Anton Ferlan in Rudolf Jeršič v Gracovji Savinjski dolini. Plast snega je nenadoma popustila pod njunimi nogami, in padla sta v prepad. Dečka bi nedvomno izgubila pri tem življenju, ko bi ju ne bilo čudežno rešilo drevo, rastoče na dnu globeli. Na pomoč so jima prišli drugi dečki, ki so ju z vrvo izvlekli iz prepada. Smrtna nesreča pa se je zgodila v kraju Cucco. Snežni plaz, ki je zdrlil s pobočja hriba Jelence, je med potjo v dolino potegnil s seboj tudi 17 letno Pavlo Svetlikovo iz Carnizze. Reševalci so uspeli potegniti Svetlikovo iz snežnega objema šele, ko je bila že mrtva.

— Prihod zastopnikov madžarske kulture v Rim. V sredo je prišlo v Rim zastopstvo madžarskih kulturnih krogov. Vodja ga bivši minister in predsednik vseh italijansko-madžarskih društev, tajnik kraljevski svetnik Tihomir Fabiny. Sprejemu na kolodvoru Terminu so prisostvovali podtajnik v Ministrstvu za državno vzgojo Del Giudice, senator Balbino Giuliano in visok uradnik zunanjega Ministrstva in ministrstva za ljudsko kulturo. Se dopoldne so zastopstvo sprejeli Ministri De Cicco, Bottai in Pavolini. Popoldne so se začeli razgovori z italijanskim zastopstvom o skupnih kulturnih vprašanjih. Razgovori so se predvidoma zaključili včeraj.

— Mogočna mladinska stafeta. GIL v Sondrijski pokrajini je organiziral mogočno zimsko sportno stafeto. Stafeta, ki se je začela v sredo in je nj mogoče primerjati z nobenim prejšnjim niti po tehničnih težavah niti po številu sodelujočih, bo v 12 dneh prešla 500 km dolgo pot in bo pri tem preplezala 10 vrhov v povprečni višini 2500 m in 15 v višini 3000 m. Najvišji točki sta Piz Palu (3912 m) in Cevalede (3887 m).

— Hrvatska ob smrti dr. Todta. Tragica smrt ministra za oboroževanje in municijo ter inspektorja za gradnjo cest dr. Ernesta Todta je vzbudila v vsej hrvatski javnosti globoko sočustvovanje. Dr. Todt je užival tudi na Hrvatskem velik ugled kot sloveči organizator. Hrvatska je spoznala vrline Todtove organizacije, ko je šlo za odstranitev posledic vojne na Balkanu in zato zna iz lastnih izkušenj ceniti dr. Todtovo življenjsko delo.

— Razstava »Ugodna borba Evrope na vzhodu« bo prenešena v Sarajevo. V Zagrebu je bila te dni zaključena razstava »Ugodna borba Evrope na vzhodu«. Iz Sarajeva je prejeljo zljav vodstvo razstave prošnjo, naj bi se razstava prenesea v Sarajevo, kjer vlada za njo veliko zanimanje.

— Razširjenje zagrebškega telefonskega omrežja. Prva etapa razširjenja zagrebškega telefonskega omrežja je že končana. V kratkem bo imel Zagreb 1.000 novih telefonskih števil.

— Celjsko okrožje je največje med novimi upravnimi enicami na Spol. štajerskem. Po podatkih, ki jih objavljajo nemški listi, šteje 150.000 prebivalcev. Za kmetijsko obdelavo sposobne zemlje ima 84.000 ha, pri čemer gozdovi niso šteti. Približno polovica odpade na njive. 25.000 ha na travnike, ostanek pa na sadovnjake in pašnike. Vinogradov je 700 ha. Hmeljski namadi v Savinjski dolini so lani merili 1400 ha, letos bodo znani na 640 ha.

— Novi sreski načelniki v južni Bosni. V južni Bosni so bili imenovani novi sreski načelniki. Nekaj je med njimi domobranskih častnikov, drugi so pa poveljniki ustaškega pokreta.

— Čiščenje poslovnega življenja. Hrvatski finančni minister je dobil s posebnim zakonom pooblastilo izločiti iz gospodarskega življenja vse žide in druge ljudi, ki so se pregrešili proti zakonu o zaščiti države.

— Hrvatski kulturni jubilej. Hrvatsko kulturno življenje je praznovalo v torek 100letnico ustanovitve znanega založništva Matice Hrvatske, ki jo je ustanovil grof Drašković 10. februarja 1842 na običnem zboru takratne Hrvatske čitalnice. Založništvo se je imenovalo prvotno Matica Ilirska in njegova naloga je bila izdajati dela ilirskih klasikov in »koristne knjige« takratnih pisateljev. Leta 1874 je založništvo izmenljivo svoje ime v Matico Hrvatsko. To je najstarejša in največja hrvatsko podjetje, ki je izdalo na tisoče del v milijonih izvodih.

— Zanimivo lovsko zaščeno ozemlje v Albaniji. Kakor poroča »Agenzia d'Italia e del Imperio« posejude Albanija eno najbogatejših in najzanimivejših lovsko zaščitenih ozemelj. Gre za državno rezervacijo v Alessiju, kraju, ki je 83 km oddaljen od Tirane na cesti proti Skadrju. Ozemlje omejujejo reka Mati, morje in cesta Skadër — Drač. To je najčistejša je deloma obdelano, deloma pa ne, ker je polvrhovno poplavljano. Rastlinstvo je tod zelo bujno. V njem živi raznovrstna divjačina, med njo medved, jeleni, pa tudi volkovi.

— Proizvodnja krompirja je treba dvigniti. Po smernicah kmetijskega ministristva se vrši sedaj po vsej Italiji živahna propaganda za povečanje pridelka krompirja. »Ecco di Roma« omenja, da bi bila še večja proizvodnja krompirja zelo zaželjena, ker bi se z njo mogla v veliki meri nadomestiti poraba žita, jeloma pa tudi zadovoljiti potrebo po živalski hrani. Površina, zasajena s krompirjem, obsega sedaj v Italiji približno 400.000 ha. Zlasti bi bilo to površino mogoče povečati na hrbovitih in gorskem svetu. Stremeti je treba, da pridelek doseže letno povprečno vsaj 28 milijonov stovov.

— Italija bo dosegla svetovno prvenstvo v proizvodnji elektrike. V zvezi z novim načrtom zgraditve vodnih elektrarn, ki ga je objavil minister javnih del na nedavnem sestanku z zastopniki električnih podjetij, se bo proizvodnja elektrike v Italiji do leta 1946, ko morajo biti nove elektrarne zgrajene, dvignila od sedanjih 20 milijard kilovatih ur na 30 milijard, AGIT poudarja, da bo s tem doležen ogromen napredek in se bo Italija uvrstila med največje proizvajalce tega modernega in dragoceneega vira energije. Električna proizvodnja je v Italiji že pred selanjo vojno bila večja, kakor v katerikoli drugi evropski državi. Uspešno se je merila tudi z električno proizvodnjo Japonske, Kanade, Združenih držav Severne Amerike, ki so bile tedaj, tri največje države v proizvodnji elektrike. Z izvedbo sedanje načrta se bo italijanska proizvodnja, ki se je že selaj zelo približala japonski in kanadski, uvrstila takoj na drugo mesto za proizvodnjo Združenih držav.

— Nova javna dela v premoženjskih okrožjih Arse in Carbonie. V zvezi z znanimim napredkom v premoženjskih v Arsi in Carboniji glede izkopanih količin premoga, kar je bil predvsem uspeh uvedbe novih naprav, se je pokazalo potrebno izvesti tudi nekatere javna dela. Napredek v proizvodnji zahteva nove ceste, higienske naprave in javne stavbe. Da se zagotovi financiranje teh javnih del v Arsi (Istria) in Carboniji (Sardagna), je bilo odobrenih v ta namen 50 milijonov lir, ki bodo razdeljeni na tri proračunske dobe.

— Zaščitno čepenje plemenske živine na Hrvatskem. Zatrzanju živalskih kužnih bolezni poveča Hrvatska veliko pozornost. Najnevarnejša je na Hrvatskem šivini parkijevka, ki se pojavlja sporadično na vsem hrvatskem ozemlju. Lani je obbolelo za to boleznijo 559 glav govede živine in rešili so samo 33 glav. Parkijevka se namreč zelo težko izleti. Zdravljenje je uspeš-

no samo v začetku bolezni. Zato so začeli živino cepiti, da jo obvarujejo kužnih bolezni. Zatrzanju parkijevke posvečajo oblasti zato tako veliko pozornost, ker ni nevarna samo živini, temveč tudi ljudem. V letošnjem letu bodo posvetile pristojne oblasti zatrzanju živalskih kužnih bolezni še večjo pozornost, zlasti bodo pa poskrbele za zaščitno čepjenje živine. Najprej bo cepljena vsa plemenska živina, kupljena iz javnih sredstev. Živina bo cepljena proti parkijevki, šuštavcu in šenu. Šuštavec se je začel pojavljati lani skoraj tako pogosto kakor parkijevka. Švinski šen se je pojavil lani v 26 okrajih in uspeh zdravljenja je znašal 0 odst. Zaščitno čepjenje bo redno spomladi in jeseni. Plemenska živina, kupljena po pomladnem čepjenju, bo morala biti cepljena v 15 dneh po nakupu, če ni bila cepljena že pred njim.

— Carinska izpostava v Gyekenyesu. Odsek za carine v hrvatskem finančnem ministristvu je poslal vsem carinskim ustanovam okrožnico o otvoritvi carinske izpostave koprivniške carinarnice v Gyekenyesu, ki je bila otvorjena v smislu z Madžarske sklenjene pogodbe ter na temelju zakona o ustroju finančne uprave in carinskega zakona. Nova carinska izpostava bo nadzirala carinsko-železniški postopek v potniškem in blagovnem prometu na železniški progi med Hrvatsko in Madžarsko v obeh smereh, carinila blago in skubela za prevorne ekspedicije domačega blaga na železniški progi Gyekenyes-Gola.

— Sneg močno ovira promet. Celo v mestu nam sneg ovira promet, kaj šele zunaj na deželi, kjer so nastale ponekod zelo težke prometne ovire. V mnogih krajih morajo ljudje gaziti sneg kar po celem, ali pa imajo kvečjemu na razpolago ozke gaze, da se dva človeka ne moreta srečati. Tudi tam, kjer ni zametov, je snega toliko, da se človek vdere vanj do pasu. Pravih gazi ni nikjer razen na glavnih cestah, kjer so morali sneg orati s plugom. To pa ni bilo lahko, ker je snega toliko, da so morali vpreči po šest ali celo sedem parov konj, da so mogli vleči plug. Glavne ceste so dobro zorane in promet na njih ni oviran. Tudi z železniških prog so ga takoj odstranili čim je zapadel. Železnica bolj trpi zaradi mraza kakor zaradi snega. V tako hudi zimi kakor je letošnja, seveda ni mogoče kuriti vagonov, ker se treba čevlji najprej odvajati, ki pa sproti zamrzujejo. Velike težave so tudi z dognom klavne živine iz oddaljenih krajev, posebno iz hribovskih vasi, kjer so tudi do vrata segaajoči zameti, kmetje živine ne morejo prignati v dolino. Življenje po kmetih je kar nekam zastalo, ljudje sede večinoma doma in pogledujejo skozi okna, koliko je že snega zunaj. Davi je začelo zopet močno snežiti. Ljudje se že zdaj vprašujejo kaj bo, ko bo začel sneg kopneti, ker ga je toliko, da brez poplavi ne bo šlo.

— Umrla sta v Mariboru višji poštni kontrolor v pok. Anton Gregorič, ki je dosegel visoko starost 88 let in zasebnik Anton Zunter iz Spod. Radvanja.

— Nesreče. Včeraj so prepeleli v ljubljansko bolnico naslednje ponesrečence. Na cesti je padla in si nalomila levoico 58 letna žena vpkopjena policijskega stražnika H. Banko. — V kočevskem premoženju sta se ponesrečila dva rudarja. Frideriku Drčarju se je sesula plast kamena na levo nogo in mu jo je precej ranilo. Janeza Arka, 20 letnega rudarja, je pa stisnil vagonček čez prsi in ima nalomljena rebra. — Ljudmila Drofenik, 21 letna nezaposlena služkinja iz Ljubljane, se je močno opickala na desni nogi.

Iz Ljubljane

—lj. Mraz je popustil. Kakor smo pričakovali, je mraz davi nekoliko popustil. Noč je bila sicer še jasna, vendar se ni več tako močno ohladilo kakor v noči med četrtkom in petkom. Davi se je močno pooblašilo in začelo je močno snežiti po burji. Sredi mesta je znašala temperatura —11.8° na periferiji je pa bilo še precej mrazlo, čeprav za nekaj stopinj topleje kakor včeraj. Tako je znašala temperatura v Trnovem —18.8°. Tudi včeraj popoldne se je na periferiji ogrelo bolj kakor sredi mesta. Maksimalna temperatura je znašala v Zvezdi —3.2°, v Trnovem pa —1.6. Zelo nesrečno je, kakšno do vreme prihodnje dni. Danes je bil slabši zračni

Knjiga o mayerlinški žaloigri

Kako opisuje učenjak na podlagi pregledanih listin vzroke in potek Rudolfovega samomora — Ali sta bila nadvojvoda Ivan Salvator in Rudolf zarotnika proti Francu Jožefu?

Zanimanje za mayerlinško žaloigro ni od 1.1889. do danes mnogo popustilo. Ljudje še vedno radi posegajo po raznih virih, ki razlagajo žalostni dogodek upoštevajoč zgodovinsko resnico največkrat zelo ohlapno. O Rudolfovem nesrečnem koncu, ki je kakor blisk osvetlil trhljost temeljev bivšega avstroogrškega cesarstva, so izšli romani v vseh jezikih in dejanje je bilo prikrojeno tudi za film. Sedaj je v založbi Garzanti izšla v italijanski knjiga Viktorja Bibla »Princ Rudolf«, ki znova poživlja zanimanje za smrt prestolonaslednika ognje vite duše, kakor ga pisec imenuje.

Bibli je v obdelavi in preiskavi mayerlinške žaloigre šel drugačno pot kakor večina njegovih prednikov. Lotil se je dela kot znanstvenik po znanstvenih načelih, pregledujoč predvsem vse dostopne uradne virov. Upoštevajoč tudi vrednost vseh drugih uradnih in neuradnih izjav, pripovedovanj namigavanj je pri svojem delu postopal zelo natančno, pa so zato njegovi sklepi zelo prepričljivi.

Skrivnost »kovčega čustev«

Ko so pred štirinajstimi leti našli tajno skrinjico »samotne vladarice«, ki bi morala vsebovati poleg obojevalnih pism, ki jih je pisal Ludvik II. bavarski kralj in drugi častilci, tudi prošnjo pismo, ki ga je Rudolf pisal svoji materi nekaj ur pred samomorom, so upali, da bo dokončno pojasnila tajna njegove smrti. Pregled skrinjice pa so morali odložiti, ker je Elizabeta Avstrijska odredila, da se sme njen »kovčeg čustev« odpreti šele 1.1950.

Vendar pa Bibli pravilno svari pred kakšnim posebnim upanjem, da bi otvoritev Elizabetine skrinjice v resnici popolnoma pojasnila vzroke Rudolfove smrti. Franc Jožef in njegova dvorna klika so bili posebnimi spretni v zakrivanju resnice s plašči laži. Če je v resnici obstojal kakšen pisan dokaz, ki bi jih bil mogel kdaj osramotiti, so ga nedvomno pravočasno uničili. Za Bibli so vzroki žaloigre povsem jasni in so strogo ideološkega in dinastičnega značaja. To prepričanje si je pridobil, ko je preučeval podatke bavarskih arhivov, zasebnih in državnih dunajskih arhivov, ki so mu nudili obilo snovi za uspešno preiskovanje.

Družinsko kosilo brez Rudolfa

V zapisnikih dvornega ceremonijarja iz 1.1889. je zabeleženo, da je bilo v torek 29. januarja v Aleksandrov dvorani družinsko kosilo, ki bi se ga moral udeležiti tudi prestolonaslednik. Zadnji trenutke pa je Rudolf poslal iz Mayerlinga obvestilo, da se vabilu ne more odzvati.

Kaj se je zgodilo? Zakaj se je Rudolf branil sodelovati na tem skupnem sestanku vse družine? Reklo se je, da je prehlajen in da je pisal ženi, naj ga opraviči pri cesarju. Čudno pa je, da ni pisal neposredno svojemu očetu, še bolj pa je čudno, da z dvora ni bil poslan v Mayerling noben zdravnik.

Morda pa je bil vzrok njegove nenadne obolevnosti pogovor, ki ga je imel na predvečer svojega odhoda v Mayerling s cesarjem? Kaj sta si povedala oče in sin? Ali je Franc Jožef poskušal pridobiti prestolonaslednika, da bi se odpovedal svoji nameri za razvezo zakona in da bi se ločil od svoje ljubice, baronice Marije Večere, ali pa je očital mlademu kraljeviču njegovo politično zadržanost in njegova stremjenja? Komornik je slišal kričati Franca Jožefa: »Ti nisi vreden, da bi bil moj naslednik!«

Kako so skušali zatajiti smrt baronice Večere

Kako redkobesedna je bila uradna objava prestolonaslednikove smrti: Danes zjutraj, v sredo 30. januarja, je prispel iz Mayerlinga grof Josip Hoyos, ki je sporočil, da je njegova Visokost zvišeni princ prestola naslednik nadvojvoda Rudolf nenadoma umrl. Komunikacije je pristavljala: »Na kraj dogodkov je bila takoj odposlana komisija, ki bo ugotovila zadevo in preiskala oporočne odredbe, s potrebnimi navodili za prenos trupla.«

V Mayerlingu sta bili dve trupli, eno pa so pazljivo prikrivali. Sklenjeno je bilo, da se ostanki baronice Večere pokopajo na pokopališču samostana Heiligenkreutz. Policijski komisar baron von Gomp, ki mu je bila poverjena dolžnost, da prikrije njegovo truplo, opisuje takole podrobnosti žalostnega dogodka:

»Stal sem dve uri na cesti. Končno, prav ko je v zvoniku opatije bila ura polnoči, je pripeljala kočija. V prvem trenutku sem dvomil, da bi bila tista, ki sem jo pričakoval, ker ni bil pogrebni voz temveč štiri-

sežno vozilo. Slišal sem, da me po tistem ključju po imenu; približal sem se v temi, zazdelo pa se mi je, da se hoče pogriati z menoj peklenski privid. ... V kočiji med svojima sorodnikoma, grofoma Stockaumont in Baltazijem je sedela Marija Večera elegantno zvrhana in — mrtva.«

Na dvoru so hoteli dopovedati, da je smrt Rudolfa posledica srčne paralize, toda 1. februarja, ko se je skandal že razvedel, so se odločili, da priznajo samomor. Vztrajali pa so najstrožje pri tem, da se ohrani v tajnosti smrt Marije Večere. Da bi bilo dovoljeno svenčnikom opraviti njihove pogrebne obrede, pa se je našel nekdo, ki je okrilil baronico, da je umrla svojega ljubimca. Druge »dobroverne priče« so zatrjevale, da je Rudolf umoril nadvojvoda Ivan s šampanjsko steklenico, nekateri pa so pripisovali smrt lovskega incidentu oziroma boljše maskevanju nekega ljubosumnega lovskega paznika. Vse je bilo izmišljeno!

Pogled v ogledalo pred smrtjo

»Podali smo se v spalnico, je zapisal Slatin, in tamkaj smo našli dve trupli: Rudolfov, le malo iznakaženo z načeto lo-banjo, kjer je iz luknje na sencih tekla kri in možganska snov, in Večerino. Na mizici sta bili dve pismi. Spominjam se, da te prince ležal v postelji na levi strani in da sta bila na levi strani postelje nad stolom ali nad nizko mizico ali nečim podobnim ogledalo in samokres.«

Uporabo ogledala je potrdil tudi nemški veleposlanik princ Reuss, ki je poročal v obvestilu, poslanem o žaloigri svoji vladi, kako je prestolonaslednik postavil poleg postelje stolec in nanjo ogledalo, tako da se je mogel videti v trenutku, ko je naperil samokres proti sencam.

Njegova pisma in listine

Docela nedvomljiva so potem pisma, ki jih je zapustil prestolonaslednik. »Draga Stefanija — je pisal svoji ženi — obojevalna si moje navzočnosti in mojega mučenja. Bodi po svoje srečna, bodi dobra ubogemu dekletu, ki je vse, kar ostane po meni. Mirnem grem v smrt, ki edina more rešiti moje dobro ime. Prisrčno te objema tvoj vdani Rudolf.«

V pismu nadvojvodinji Mariji Valeriji, ki je morda najzanimivejše med vsemi, pa je svetloval sestrni, naj odpotujeta: nadvojvoda Ivanom Salvatorjem v tujino, kajti po smrti cesarja »bo nezasišano, kar se bo zgodilo v Avstroogrskici.«

Grofica Larischeva, Rudolfova sestrčina, pripoveduje, da ji je dan po katastrofi nadvojvoda Ivan, prosič, naj mu izroči zapечат zavoje, ki ji ga je nekaj dni pred samomorom dal v šrambo Rudolf, zaupal, da se je Rudolf požuril rešiti se teh listin. Če bi jih bil »dobil v roke cesar, bi ga izročil vojnemu sodišču in dal ustreliti zaradi izdaje. Zarota obeh nadvojvod se je smatrala za »zelo verjetno«. Pravijo, da je izjavil zaupno bivši ministrski predsednik kabineta cesarja Karla, grof Artur Polzer-Hoditz na vprašanje Ivana Horon skupno z Rudolfom nameraval odstaviti Franca Jožefa in uvesti vojaško diktaturo, ki bi njemu zaupala avstrijsko krono, Rudolfu pa ogrsko.

Dvakrat poročen?

Za politiko se Rudolf ni smel nikoli zanimali, postal pa je njena usodna žrtev, ko je moral, star 22 let, da zadovolji željo svojega očeta, poročiti princeso Stefanijo Belgijsko, ki je bila komaj kaj več kakor otrok. Kmalu je zakonsko življenje postalo za prevaranega Rudolfa pravi pekel, posebno se, ker se mu ni rodil moški dedič. Pri tem je vredno spomniti se dogodka, ki ga je objavil »Süddeutsche Sonntagspost« 31. oktobra 1937. Omenjajo to Rudolfovo razpoloženje, piše da se je Rudolf malo pred poroko s Stefanijo tajno poročil z Marijo Antoinetto Toskansko, sestro nadvojvode Ivana Salvatorja, ki je kakor znano umrla kot opatinja samostana plenkij v Cannesu 3. aprila 1883 zaradi jetike. Iz te zveze se je rodil otrok, ki ga je Rudolfov kočjaž spravil v prijateljsko hišo Pachmann in ga vzgajal kot sina. Neprilakovana pojava tega pretendenta se označuje kot slaba šala, toda trdi se tudi, da je listine, ki so ugotovljale nezgodno, kraljeviški izvor Pachmann, uničila policija.

Še deset let pred mayerlinško žaloigro se očitujejo njene značilnosti. »Mlade« politik z dalekosežnimi načrti, z »ognjeno dušo, podžgano z delovnim nagonom« predstavlja v primeri s »starimi« »nove« poglede, se bori proti nazadnjaštvu, ki ga smatra za največje zlo. 16. aprila 1880 je Rudolf pisal iz Prage Latourju: »V nekaj letih, ko si bom pridobil večji vpliv in bom mogel odvrniti cesarja od izhujenih poti, ki jih je hodil v vojaških in političnih zadevah do danes, ki se meni zde napačne, ko bom mogel pomagati pri uveljavljanju novih sistemov, tedaj se bom podal na Dunaj in bom rad tam živel.« Bibli zaključuje: »Njegova smrt se pokaže kot simbol, kot znak propadajočega cesarstva.«

Java, tropski biser

Eden najlepših in najbolj gosto naseljenih predelov sveta — Velempeto Batavija

Po ogromnih japonskih uspehih v južno-vzhodnih predelih Azije se osredotoča pozornost svetovne javnosti vedno bolj na otočje, ki tvori Nizozemsko Vzhodno Indijo. Znano je, da so se japonske čete izkrcale že tudi na mnogih teh otokih ter se tam tako močno zasidrale, da so odbile vse napade nizozemskih in angleških od-

delov, sestavljenih po večini iz domačinov pod vodstvom Evropevc. Nizozemska vzhodna Indija je izrednega pomena ne le po svoji razsežnosti in po svojem prebivalstvu, temveč zlasti po svojem naravnem bogastvu, med katerim je na prvem mestu petrolej. Najvažnejši in najlepši med nizozemskimi otoki je otok Java, ki si je pri-

Slika iz domačinskega življenja na Javi

Ezio d'Errico

Nos iz lepenke

36

Bil je zanikrna, revna bajta sredi elegantnih palač tega okraja, mrka stavba, ki je kazala malone šolski ali kazniški obraz.

Razlago mu je kasneje podal Milton, ki je povprašal sosedo. Hiša je bila star, razlaščen samostan; po naključju se je bila ohranila med novimi zgradbami ter se na koncu svojih dogodivščin izpremenila v »mebliran hotel«.

Mrtvec je ležal še tam, kjer so ga bili našli, in nadzornik Gravenchon je hitro postregel komisarju s pojasnili.

»Pomislite, kakšna reč... prišli smo zaradi nabora rezervistov tretjega poziva... saj veste, da morajo vratarice vseh jih izpolniti rožnati obrazec... in v tem, ko sem pregledoval listke, začujem vrišč. Neka ženska, ki stanuje pod streho in je bila prišla dol po premog...«

»Treba je vedeti,« mu je segla vratarica v besedo, »da podstrešje ne spada k hotelu... ima namreč drugega lastnika... in tako je zastran kurjave...«

»Tako, dajte si že v glavo, da ne sme nihče dol!« Glas stražnika, ki je moral biti ves zmešan od mraza, se je tako rezko razlegel po rovu, ki je vodil

v kleti, da je Richard nehote pogledal v isto stran in skremžil obraz.

»Kaj pa je?«

»Ženska, ki je šla po premog, pravi, da mora v klet, pa najsi bi bilo treba stopiti čez mrljica...«

»Bolnega sina imam, gospod komisar... ali naj pogineva še midva, ker so tik pred vrati v klet ubili človeka... ta bi bila lepa...!«

Ženska je bila vsa bleda v obraz in ustnice so ji drgetale od pritajene jeze. Na mladem, od revščine in dejanem licu ji je bila kakor v knjigi napisana žalostna zgodba bede in posurovelosti.

V večjo, kjer sta se stekali dve različni stopnišči in kdo ve koliko hodnikov, skrivnostno izginjajočih v notranjščino tega človeškega mravljišča, je buhoma udarjal veter in prinašal s seboj vrtince snega, ki so zasipali kote.

Vratarica je imela moški obraz, ki so ga delali sivi, grivasto pristriženi lasje še bolj odločnega; razen nje je stal v ospredju visok, sumljivo eleganten moški s pikrim nasmeškom v kotiku ust, od katerih mu je visela cigareta; zahotan stavec, ki je venomer pokajševal in se, če si ga zapodil na eni strani, vnovič pojavljal z druge, ne da bi se naveličal zavojev z gospodinjstvi potrebnostmi, ki jih je imel polno naročje; zadaj v poltemi pa so mrgolele druge nedoločne postave, oмотane s pahovkami in zavite v stare površnike, sence bivših ljudi, prikazni žensk in karikature slabo razčlenih otrok. skratka, čuden in pošasten svet, ki je molče prisostvoval uradovanju policije.

»Dajte ji deset frankov, naj gre in si kupi premoga, nam pa naj izgine izpod nog!« je ukazal komisar ter se obrnil proti kleti.

Rad bi bil tudi ukazal, naj zaklenejo hišna vrata, a videl je, da ne morejo prebiti brez tiste trohice svetlobe, ki je skozi vhod prodirala v ta brlog.

Bivši sobar markiza de Villeroja je ležal vzrak, s pritegnjenimi nogami in rokami skrenimi okrog grla. Njegov tolsti, voščeni obraz, sredi katerega mu je pojcasto štrlel nos iz lepenke, je bil res strahoten na pogled.

Nadzornik Gravenchon, ki je bil srečno iztaknil petrolejko, je prišel baš za časa, da je mogel Milton pogledati truplo, med tem ko je Richard s svojim obilnim telesom zapiral vso širino hodnika, čuteč za hrbotom tesnobno sopenje bedne množice, ki je počepala in se vzpenjala na prste, da bi kaj videla, nihče izmed nje pa se ni upal črtniti besedice. In ta mračni molk, ki je bil tako malo podoben blebetavi naturi običajne pariške množice, se je zdel Richardu nad vse značilen za okolje.

»Mož je bil ubit na cesti ali pod vodom, potem pa so prenesli njegovo truplo v ta rov,« je nadaljeval nadzornik, ko je postavil svetilko na vlažni tlak. »Tudi vratarica je potrdila, da bi bili spričo prometa, ki zmerom vlada na stopnicah in v veži, gotovo še ponoči odkrili truplo, ko bi ga tisti, kdor ga je ubil, ne bil zavlekel v ta brlog. Da ni bilo ženske, ki je šla po premog...«

»Ran ni opaziti,« je tisti mah zamrmral doktor

Milton, a tu je nemogoče priti do zaključka... treba je spraviti truplo drugam...«

»Je kje kak redar?« se je Richard obrnil k nadzorniku.

»Dva stražita pred vrati. Sicer sem pa že telefoniral...«

»Pokličite za zdaj ta dva!«

To reki se je sklonil ter snel z mrljica lepenkasti nos in še nekaj drugega, česar pa Milton ni mogel razločiti, ker je bila komisarjeva kretnja prehitra. Nato je dal prenesti truplo v vratarstvo ložo.

Možaka s ščetkastimi lasmi je med zobmi nekaj pozabavljala, množica se je razkropila pod pritiskom nadzornika Gravenchona, ki se je radodarno zatekal k tihemu, a izdatnemu sredstvu brcanja v goleni, in nazadnje si je Milton lahko ogledal umorjenca v bolj osvetljenem in bolj zakurjenem okoliju.

»Ali veste, kje je stanoval?«

»V mebliranem hotelu. Oglasite se pri lastnici, ki ima ključ...«

Komisar se je vzel na vrh ter odrinil steklena vrata, na katerih je bil napis »Hotel Neuilly«. Šepasta sobarica mu je odklenila samo številka sedemnajst.

»Gospa je šla nakupovat... doma smo samo jaz pa hlapci...«

»Kdaj ste zadnjič videli l'assona?«

»Včeraj zjutraj, kajti popoldne sem imela prsto in sem se vrnila šele ob devetih zvečer... Treba bi bilo vprašati Emo...«

dobil prijeme »Tropski biser«. Glavno mesto otoka, Batavija, je po poročilih sedanjih sedež generala Wawela, vrhovnega poveljnika angleških, ameriških in nizozemskih čet v vzhodni Aziji.

Otok Java ne spada med največje otoke Nizozemske Indije, predstavlja pa med njimi največjo vrednost in je tudi najbolj gost naseljen. Velik je 131.000 km² ter se razprostira vzhodno od Sumatre in južno od Bornea, od zapada proti vzhodu v dolžini nekaj nad 1.000 km. Širok je od 35 do 200 km. Prebivalcev šteje preko 40 milijonov in spada med najbolj goste naseljene predele zemlje, saj odpaše na kilometer okrog 300 prebivalcev.

Prebivalstvo Jave se peča po večini s poljedelstvom, ki je na tem otoku osredotočeno skoraj izključno na pridelovanje riža. Riževa polja zavzemajo 3,4 milijona ha plodne zemlje. Javanci, veljajo za inteligentno, z malim zaogovorno ljudstvo, romantično zasanjano, v splošnem mirno, tu in tam pa tudi zelo vročevrno.

Pred stoletji je pokrival tudi površino Jave tropski pragozd, ki še danes tvori ožjo za večji del zemlje na Borneu in drugih sosednjih otokih. Po prihodu Evropevc pa je začela peti v dolje nepretrdnih pragozdovih sekira, ki se ji je v molerni dobi pridružil še dinamit. Kjer so prej stala stoletna drevesa, so bile potem prirejane plantaže za riž, za kavo, čaj in kavčuk.

Java je postala najbolj civilizirana pokrajina v tropskem ozemlju in obenem najbolj donosna. Njena površina je spremenila v cvetoče, svojstvene lepe vrtove in pripomočki otoku k častnemu naslovu »tropskega biserca«.

Zemlja je že sama po sebi zelo rodovitna, njeno donosnost pa so se močno povečali z umetnim namakanjem, za katerega so samo Nizozemci investirali okrog 200 milijonov goldinarjev, več ko poldrugo milijardo.

Glavno mesto Jave je, kakor smo že omenili, Batavia, ki je obenem prestolnica vse Nizozemske vzhodne Indije. Mesto leži na zapadnem delu severnega obrežja Jave ob prostranem po štehtih koralnih otokih dobro zaščitenem zalivu, dočim ga v ozad-

Križanka

1	2	3	4	5	6	7
8		9		10		
11						
12				13	14	
15				16		
17		18	19			
20	21	22				
23		24	25			
	26		27		28	
	29			30		
31						32
	33					
34					35	
36					37	
		38				

Besede pomenijo

Vodoravno: 1. ljubljansko predmestje, 4. kraj pod Gorjanci, 8. grška boginja, 10. turški plemič, 11. slovensko moško ime, 12. uglajenost v družabnem občevanju, 13. češka pritrilnica, 15. del kraljevega telesa, 16. šop slame, 17. vzklík, 18. spajati, pri-trjevati s posebno snovjo, 20. brez obleke, gol, 22. riba, 23. podoben, iste količine in iste kakovosti, 25. del živalskega telesa, 26. del človeškega telesa, 28. veznik, 29. stanovanje v borni leseni bajti, 31. nagačen, napitan, 33. z nitjo, dreto spojena, 34. pogovarjati se, izražati mnenje, 25. oblika pomožnega glagola, 36. del mesta, 37. od-mev, 38. mesto v Franciji.

Navpično: 1. ga nadzoruje in vodi varuh, 2. evropska država, 3. čistim, snažim, 4. pritok Donave, 5. gibati se, premikati se, 6. vas pod Krimom, 7. dnevnik, 9. kovina, 14. ptič mraka, 16. ugovarjati, zanikati, 19. španski spolnik, 21. srbski državnik v preteklem stoletju, 24. prebivalca slovenske pokrajine, 27. gospodar ladje, 29. švicarsko mesto, 30. žensko ime, 32. varljivo dejanje, 34. ljubljanski odvetnik, pisec knjige, ki jo je izdala Vodnikova družba, 35. jeza, 37. oblika pomožnega glagola.

Rešitev prejšnje križanke

Vodoravno: 1. kotahiti, 8. opelo, 9. ol. 10. ratovati, 12. ita, 13. Egej, 14. cima, 15. osut, 18. risar, 20. la, 21. vino, 23. Salami-na, 26. trema, 27. čk, 28. ino, 29. pet, 30. kanoniki.

Navpično: 1. koridor, 2. opat, 3. tetanus, 4. alo, 5. lovec, 6. totem, 7. lilijska, 11. Agit, 16. sirarna, 17. tavam, 19. tavam, 20. lonček, 22. ni, 23. stik, 24. Leon, 25. akti, 29. Pl.

Usmrtitev morilke lastnega otroka

Iz Pariza poročajo o prvi usmrtitvi pred rednim sodiščem na smrt obsojene ženske v Franciji. Smrtna kazen je bila izvršena danes teden zgodaj zjutraj. Na smrt obso-jena žena je ubila svojega 5 let staro hčerki-co. Pred usmrtitvijo ji je bila izpolnjena želja, da je smela biti še pri maši. Odklo-nila je pa ponujeno hiš čašo ruma in ciga-rete. Molče in brez odpora je stopila pred giljotino. Čez nekaj minut je krvnik spo-ročil državnemu tožniku, da je pravici za-doščeno.

Med napisane zakone tretje francoske republike spada, da se predsednik republi-ke, ki mu predlože prošnjo za pomilostitev, posluži te pravice, če je obsojenka skesano priznala svoj zločin. Toda maršal Petain, ki smatra družino za najmočnejšo oporo naroda in države, je odklonil pomilostitev te žene, ki se je spozabila tako daleč, da je ubila lastnega otroka. V Franciji usmr-čajo zločince na giljotini. Usmrtitve so že od francoske revolucije 1. 1789. v načelu javne. Da bi pa ne nastala iz tega ulična senzacija, usmrčajo zločince sicer na ulici, toda neposredno pred jetnišnico. Ulico za ta primer zapro tako, da ne more v njo nihče razen uradnih oseb.

PRIMERA

Zakrknjen samec je star že štirideset let. Tako dolgo si je ohranil zlato svobodo. Naenkrat pa začne letati za vsakim pred-pasnikom, da bi dohitel zamujeno.

— Ženske bi lahko primerjali s pismi, — pravi, — mlado dekle, vaša hči, je komi prav kar na pošto odneseno pismo. Vi, milostiva, ste pa kakor na pošto oddano pismo, ki je že prispelo tja, kamor je bilo namenjeno.

Mati prikima, rekoč:

— A vi, gospod, se mi zdite kakor poštno ležeče pismo, ki ne pride nihče ponj.

Obnovite naročnino!